…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫН

46-даха жэлээ гарана

…БУРЯАД ҮНЭН

№ 9 (11913)
1969 оной январиин 11, суббото

Сэн 2 мүнгэн

…эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

…ҮЛ АБАЛГА — ХОНИШОДОЙ МЭРГЭЖЭЛ, ШАДАБАРИ ШАЛГАХА ҮЕ

…ЭР БАЙНАШ, ХОНИШОН?

…а ошодог дардам тракт …р ябажа, Булам нютаг …өөлхихэлэ, ханха зайдан …хүндынүүд зэнхылдэдэт.

…аринпаг жалгые үгсөөд, …эл дабажа, Баруун булаг …арай доодо захын отара…э ерээбди. Эндэ совхоз …һала мэдээжэ болоһон …нишон Содном-Доржо Ам…адаг эхэ хонидой отара …ай.

…талаһаань харахада бү…өнь бүхэриг һайнаар за…түхеэрһэн, хашаагайнь …а хүү шабаатай харагшаагай үүдэндэ дүтэлжэ …ай, досооһоонь хонидой, …айхан хурьгадай шэнгэ…араалдаха абяан дуулда…а соонь дулаахан, сэбэр. …амбайшатар зөөлэхэн хо…эатэй. Ханань шабараар …а, дээрэһээнь сагаадаг… Байрын хоёр захадань …ул табяатай. Мүн нэгэ …нь хуурай хохир ехээр …юй, хонидой гэшхэхэ, та…н тула наанаһаань хаам…анхай. Зайн галай гэрэл … Бишыхан таһалгануу…ай хурьгатай хонид нэгэ…э хаалтатай байна.

…едоню үбэл хурьгадай … урда байраяа һайнаар …үрдеэгүй, дээрээ ортожо …эмди. Харин энэ жэлдэ …айдалда орохогүйн тула …э бэлдээ гээшэбди. Бай…оохиие иигэжэ сагаадаха…лтэй зохид байдаг юм.

Тиигээдшье элдэб үбшэ хамнагһаа һэргылэгдэхэ бшуу,—гэжэ ахалагша хонишонойнүхэр Цыбикжап Чимитова хэлэнэ.

Үбһэнэйнь хорёо соо даб дээрээ хоёр-гурба һара соо эдюулхэ үбһэн, зелёнко, һолоомон, талха тарянай зүйл зөөгдэжэ абтанхай.

— Хурьгалха хонидтоо ноябрь һараһаа хойшо орооһо тарянай зүйл эдюулжэ захалаа һэмди. Мүнөө хонин бүридэ үдэрэй 300 грамм талха тарянай зүйл эдюулнэбди. Тэрэнэйнгээ элһэ, шоройтой байхадань, түмэр һагшуураар һагшажа сэбэрлээд эдюулнэбди,—гэнэ хонишон.

Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ отарынхид тиимэшье һайн үрэ дүн түйлажа бираагүй. Харин байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга абахын түлөө оролдохоор шиидэнхэй. Энээниие хүсэндэнь хүргэхэ арга боломжо тэдэндэ гүйсэд бии. Хонидынь хүсэ шадалаар һайн, үбһэ тэжээлшье элбэг. Байра байдалынь дарагар.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Баруун булагай уһан хомор боложо, үбэлдөө ёһоор тошонтодоггүй, тэһэрдэгшьегүй, үхэр мал, хонидые уһалха талаар бэрхэтэй болоо һэн. Тиимэһээ совхозойхид тунга газар үрэмдөөд, ехэ гүнзэгы худаг малтаад, эндэхи отарануудые хүрэхэ, шэргэхэшьегүй уһатай болгоо юм. Эндэнь дулаан гэр бариад, уһыень оньһон бүлүүр машинаар һоруулжа, булагай уһанһаа дутуутүйгөөр бурьялуулдаг болонхой. Тэрэнь сэбэрхэн онгосохобоо соо алхагдадаг.

Энэ худагһаа ганцаашье нүхэр Амбуевай отарын хонид уһалдаг бэшэ, мүн Агбан Цыбикжановай эхэ хонид, Бүүбэй Шойбоновой түлгэнүүд уһалдаг юм. Эдэнэр Содном-Доржо Амбуевай отарынхидһаа баһал дутуугүй үбэлжэлгэдөө эрхимээр бэлдээ, һайнааршье үнгэргэжэ байнхай.

— Энээнһээ урагша үсөөн хурьга абанат, тэдэнээ гарзалуулнат гэжэ ходол зэмэлүүлдэг һэмди. Нээрэешье хамагай һүүлдэ ябахань аягүй болошоо. Урда жэлнүүдтэ байрымнай мууһаа, хүйтэнһөө боложо, хурьгад гарзалдаг байгаа. Харин энэ жэлдэ хашаа байраяа дулаалха, шииг нойтогүй байлгахын тула шадалаараа оролдоно гээшэбди. Тиигэжэ эхэ хонин бүриһөө хурьга абахын түлөө тэмсэхэмнай,—гээд Б. Шойбонов хөөрэнэ.

Мүнөө жэлдэ эндэхи олохон отаранууд урдынхидаал нарай хурьгадаа эхэ хонидой хүйтэн ехэ хашаа соо байлгахаяа болижо, тэдэниие түрүүшын арбаад хоногто амяарайнь, дулаан, тусгаар пеэшэнтэй байрада байлгаха гэжэ шиидэе.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, Баруун булагай хонишод байгша ондо түл һайнаар абахын тула бүхы хэрэгтэй юумэ хэжэ байна.

Ж. БАДМАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

Хорин Анаагай совхоз.

…ҮЙТЭНҺӨӨШЬЕ АЙНАГҮЙ

…, үглөөниинь Зэдэ голые …, сагаан тооһон жабар … гол горхоной мүльһэн тэ…аан тас-няс тэнэ, тэһэрнэ. …ойронхи ой модон, бургаа…аан сагаан сэн болошоно. … энэ январиин янгинама …й хаһада хонишод, мал…нилээд хүндэхэн байна. …шье үнгэрэгшэ намартаа …кээл горитой бэлдэжэ, хо…айса таргалуулжа абаһан, …байдал, хашаа хорёогоо …үй заһаһан, дулаалһан …үдтэ үбэлэй энэ хүйтэн …имшагтайшье бэшэ.

…ээнь, Захааминай аймагай …й нэрэмжэтэ колхозой … бэрхэ, дүршэлтэй шада…ишон Цырен Дармаевич…ай отарые абаад үзэе. Эн… хашаа, хүһамаг хорёонь … гэмээр заһагданхай. ду…лагданхай. тазаань үбһэн, …, силос обоо онги буулгаг… Түлеэн, уһан хүү бэлэн. …, хүйтэнэй хады ордоһо… һаань, үбэлжэлгые ха…й үнгэрэжэ байна.

…ен Дармаевич өөрөө һаял…аһанайнгаа дабаан өөдэ гаража, эгээл ажаллаха абьяас, хүдэлхэ хүсэн дундаа ябаһан хүн. Үе наһаараа шахуу мал ажалда хүдэлһэн, дүршэл шадабари ехэтэй болоһон хонишон юм.

Үнгэрһэн жэлдэ нүхэр Тарбаевай отарынхид бүхы 575 эхэ хонидойнгоо зуун толгой бүхэнһөө дунда зэргээр 91 хурьга түлжүүлжэ, тэдэнээ бултыень июнь һарын эхеэр тус бүриинь 22 килограмм шэгнүүртэй болгоод, эхэһээнь таһалаа һэн. Мүн хонин бүриһөө 3 килограмм нооһо хайшалаа. Тиигээд тэдэ олон жэлдэ хурьгалһан хүгшэн хонидоо һайса таргалуулжа, шэгнүүр дарасатай болгоод, август соо гүрэндэ тушаагаа. Тэрэнэйнгээ һүүлдэ шэнэ түрэхэ 581 толгой зуһаг хонидые тушаажа абаа. Хонидынь үбэлжөөндэ хүсэ шадалаар яһала һайн ороһон юм.

— Иигээд хэдэхэн хоногһоо хурьгадшье үдэр, һүнигүй адхаржа захалхань даа. Мүнөө түрүүшын арбаад нарай хурьгадтай бэлоод байнабди. Шэнэ түрэжэ байһан хонидшье һаа, эдэмнай манаа уруу дарахагүй аабза гээд һананабди. Нёдондонойхиһоо үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлдэг һаамнай, һайн юм һэн. Хэр гэлдэхэб даа. Шадалаараа оролдохол зон бэзэбди,—гэжэ Цырен Дармаевич хэлэнэ.

Хэнэйшье мэдэһээр үбһэ тэжээл элбэг байбал, эхэ хонид тобир тарган ондо орохо, хурьгадыньшье һайнаар, гарза хоролтогүйгөөр абтаха байна бшуу. Энэ талаар тус отарынхидай арга боломжонь яһала һайн. Үнгэрэгшэ хабартаа тэдэнэр даалгагдаһан 33 гектар сабшалан дээрэ наг шэбхэ горитой гаргажа тараагаа, уһалаа. Тиигэжэ тэндэһээ 753 центнер үбһэ абаа һэн. Мүн отарынь газаа үшөө 106 центнер зеленко буулгаатай, 180 тонно силос даргданхай.

Ахалагша хонишон Цырен Тарбаевһаа гадна, отарада тэрэнэй нүхэр Ханда Батуевна Будаева, Бадма Шагдурович Бадмаев гэгшэд ажалладаг. Бултадаа үнэн шударгыгаар хүдэлжэ, тэдэнэр урдаа табиһан зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэхэ байһандаань гүйсэд этигэхээр.

Ц. НАЙДАНОВ,
колхозой гэшүүн, манай штатнабэшэ корр.

ХУРЬГАД ОЛОШОРНО

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаһан Хэжэнгын аймагай Загаһатын совхозой хонишод хурьга абалгаяа эмхитэйгээр эхилбэ. Байгша ондо 7400 хурьга абаад, гарзада оруулангүй түлжүүлхэ хүсэлэнтэй энэ совхозойхид мүнөө түрүүшынгээ 200 гаран хурьга абаа.

Эндэхи хонишод түл абаха хаһаяа алишье талаараа бэлэдхэл һайнтайгаар угтаа. Хашаа, хорёо, үбһэ тэжээл гэхэ мэтэеэ бэлдэхэһээ гадна, мэргэжэлээшье дээшэлүүлжэ үрдеэ. Совхоз дотор эмхидхэгдэһэн зоовет һуралсалда хабаадаһан хонишодой шалгалта декабриин тэнгээр Загаһата нютагта боложо, 19 хонишондо мал ажалай 1-дэхи, 2-дохи классай мастер гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо. Ажалдаа түрүү дүй дүршэл хэрэглэдэг эндэхи хонишод абаһан хурьгадаа зоотехническэ заабариин ёһоор түлжүүлнэ.

Баруун-Хоройн хоёр отарада эдэ үдэрнүүдтэ хэзээ хэзээнэйхиһээ шуууятай. Үглөөнэй бүрэнхыһөө үдэшын харанхы болотор хони, хурьгадай маарлдаан эндэ таһарнагүй. 350 эхэ хонинһоо тэды шэнээн түл абажа, гээлтэ хоролтодо оруулангүй түлжүүлхэ зорилготой эндэхи хонишон Елизавета Дылыковна Дашидондоковагай отара үдэр бүри 20—30 хурьгаар олошорно. Нүхэр Дашидондоковагай хүршэ Мыдыгма Балдановагай отарын хонид хурьгалжа эхилэнхэй. Анна Соголова, Хамит Шамсутдинов гэгшэдэй отарынхид үдэр бүри арба гаран хурьга абана.

— Мэргэжэлээ дээшэлүүлээд, мал ажалай мастер болоһон залуу хонишон Елизавета Дашидондокова хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр энэ жэлэй түл абажа эхилэнхэй,—гэжэ тус совхозой директор нүхэр Жамсуев хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мал ажалай мастер Е. Д. Дашидондокова.

Н. ДАМБАЕВ.

АРАДАЙ ҺУНГАМАЛНУУДАЙ ТООСООН

Түсэбтэ табан жэлэймнай гурбадугаарынь амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ, шэнэ оной зорилго бүри эршэмтэйгээр бэелүүлэгдэжэ эхилбэ. Республикымнай промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд табан жэлэй даалгабаринуудые болзорһоонь урид, 1970 оной декабриин 20-до дүүргэхээр эрид шиидэнхэй. Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ, Эхэ орондоо худалдаха түсэбүүдээ мүн лэ болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ колхоз, совхозуудаймнай таряашад, малшад В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалис мүрысөөнэй дүлэ улам ехээр бадаруулна.

Совет хүнүүд түйлаһан амжалтаараа һанаатаа амардаггүй, харин саашадаа улам ехэ дэбжэлтэ харуулхын тулада ямар арга боломжотойбибди, хэр зэргэ гүйсэдөөр тэрэнээ ашагланабибди гэжэ ходоодоо шүүжэ үзэдэг гээшэ. Тиин эгээ мүнөө, хуушан жэлэй үнгэрөөд, шэнэ оной гараад байһан үедэ, ажал хэрэгтэйнгээ жэлэй дүнгүүдһээ зохихо тобшолол хэжэ, урдахи хүдэлмэреэ тодорхойлон, агууехэ ойн хүндэлэлдэ абаһан үндэр уялгануудаа хайшан гэбэл амжалтатайгаар дүүргэхэб гэжэ шэнжэн үзэхэ, зүбшэн хэлсэхэ таатай хаһа саг байна.

Ажал ябуулгынгаа дүн сосолжо, үргэн һунгагшадтаа мэдээжэн, нютагай Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй, депутадуудай тоосоогоо хэхэ ябадал олонхи газарта һайнаар үнгэрнэ. Загарайн аймагай нютагай Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд, тэрэ тоодо аймагай Советэй гүйсэдком, бултадаа тоосоото сессинүүдые зарлажа, үнгэрһэн жэлдэ хэһэн хүдэлмэри тухайгаа Советэйнгээ үмэнэ тоосоһон, ажахын, соёл культурын хүгжэлтэдэ нютагай засагай зургаануудай үүргэ, үүсхэл улам дээшэлүүлхэ талаар тодорхой хэмжээнүүдые хамтаараа зүбшэн хэлсэжэ баталан абаа. Гүйсэдхэхэ комитедүүдэй тоосоогоор сессинүүдэй гаргаһан тогтоолтой үргэн һунгагшадаа танилсуулангаа, аймагай, сельскэ, сомоной, поселковой Советүүдэй депутадууд һунгуулиингаа округуудта дахинаа ябажа, ажалшадай оруулһан шэнэ захяа, дурадхалнуудые бүридхэжэ, урдахи һанамжа мэдүүлгэнүүдэй хэр зэргэ дүүргэгдэһэн тухай тоосожо байһан үетэй. Депутадуудай иигэжэ һунгуулиингаа округуудаар ябажа, үргэн ажалшадай һанамжа, дурадхалнуудые һайса мэдэжэ ябаха, Советэй үзэмжэдэ табиха гэжэ байһаниинь бүришье һайшаалтай.

Һунгагшадтаяа хододоо халуун барисаатай байдагаараа, тэдэнэрэйнгээ дурадхал, һанамжануудые анхаралдаа абажа, саг соонь дүүргэхые оролдодогоороо Загарайн аймагай нютагай Советүүд энээнһээ урдашье һайн жэшээ харуулдаг байһан. Бүхы депутадуудай һунгагшадайнгаа дунда эмхидхэлэй, ниитэ-ойлгуулламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулха хэрэгтэ Советүүдэй мандатна комиссинууд ехэхэн үүргэ дүүргэдэг. Хаана хэн депутат һунгуулиингаа округтой ямар холбоо барисаатайб гэжэ нягтаар хинан шалгахынгаа хажуугаар, мандатна комиссиин гэшүүд депутадуудта тодорхой хамһабари, зүбшэл үгэжэ, саг үргэлжэ туһалжа байдаг. Советүүдэй сессинүүд дээрэ мандатна комиссинууд һунгуулиингаа округуудта депутадуудай хэжэ байһан хүдэлмэри тухай тоосоог, комиссиингаа заседаниинуудта депутадуудай тоосоо шагнадаг юм.

Һунгагшадайнгаа урда саг сагтаа депутадуудай тоосохо, урдаһи зорилгонууд тухайгаа мэдээсэхэ заншал Советүүдэй ажалые арадтай нягта холбоотой байлгахада шухала нэгэ арга нүхэсэл болоно.

Мүнөө нютагай Советүүдэй харюусаха хэрэг, шиидхэхэ асуудал улам ехэ боложо байнхай. Советүүд өөһэдынгөө газар дээрэ байһан промышленностиин предприятинуудай, колхоз, совхозуудай, соёл гэгээрэлэй, худалдаа наймаанай, ажаһуудалай хэрэглээ хангалгын болон бусад эмхи зургаануудай ажал хэрэгэй түлөө харюусаха, тэдэнэй хүдэлмэридэ бодото туһаламжа саг үргэлжэ үзүүлжэ байха зэргэтэй. Советүүдэйнгээ энэ хүндэтэ үүргэеэ һайнаар бэелүүлхын тулада депутадууд хүдэлжэ ябаһан коллектив соогоо ажалай эрхим жэшээ харуулхаһаа гадна, үргэн һунгагшадайнгаа дунда ехэхэн эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха уялгатай.

Гэхэ зуура зарим нютагуудай засагай зургаанууд депутадуудайнгаа һунгуулиингаа округта ямар зэргын хүдэлмэри ябуулнаб, хэр саг соогоо тоосоогоо хэнэб гэжэ мууса анхардаг. Ушар тиимэһээ үшөөл олон сомоной болон сельскэ Советүүдэй депутадууд һунгагшадтаяа үсөөн уулзадаг, дурадхал, һанамжануудыень дүүргэлтэ болтохын хойноһоо һайса оролдодоггүй байна. Эндэ жэшээ болгон дурдабал, Яруунын аймагай Эгэтын сомоной Советэй депутадуудай олонхинь үнгэрһэн жэлэй туршада һунгагшадтаяа уулзажа, тоосоогоо хээгүй байһан юм. Иимэ байдал нэн түрүүн сомсоветэй гүйсэдкомой (түрүүлэгшэнь нүхэр Силаев) гэмээр тохёолдоо гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Юундэб гэхэдэ, гүйсэдком депутадуудта саг соогоо тоосо хэхэ тухайнь һануулга, дурадхал хээгүй, хэрэгтэй туһаламжа үзүүлээгүй байха юм. Иимэ ушар ондоо тээшье үзэгдэнэ. Энээн тушаа тодорхой тобшолол хэжэ, эрид хэмжээ абаха шухала.

Нютагай Советүүдэй һүүлшын зарлалай саг болзорой дүүрэжэ дүтэлжэ байһантай дашарамда, һунгагшадайнгаа этигэл найдабари хэр зэргээр харюулжа хүдэлһэн тухайгаа бүхы депутадууд тоосожо, арадай зүгһөө хүдэлмэриингөө сэгнэлтэ абаха зэргэтэй. Депутадуудтаяа һунгагшадай уулзаһан суглаанууд дээрэ хэлэгдэһэн ажаглалтанууд, һанамжа, дурадхалнууд нютагай Советүүдэй хүдэлмэреэ саашадань улам һайжаруулха ябадалда туһа дүхэм боложо үгэхэнь лабтай.

Гараһан шэнэ, 1969 оной түсэб, бюджет зүбшэн хэлсэжэ, баталан абаха асуудалаар мүнөө аймагууд болоод сомсельсоводуудта сессинүүд боложо байна. Үргэн арад зониие Советүүдтэ түлөөлдэг бүрин эрхэтэ этигэмжэтэ—депутадууд нютаг нютагайнгаа ажахын ба соёл культурын шэнэ хараа түсэбүүдые эдэбхитэйгээр зүбшэн зохёолсоод, тэрэнээ бодотоор бэелүүлхын түлөө тэмсэл һунгагшадайнгаа дунда бүри эршэмтэйгээр ябуулха бэзэ гэжэ батаар найдагдана.

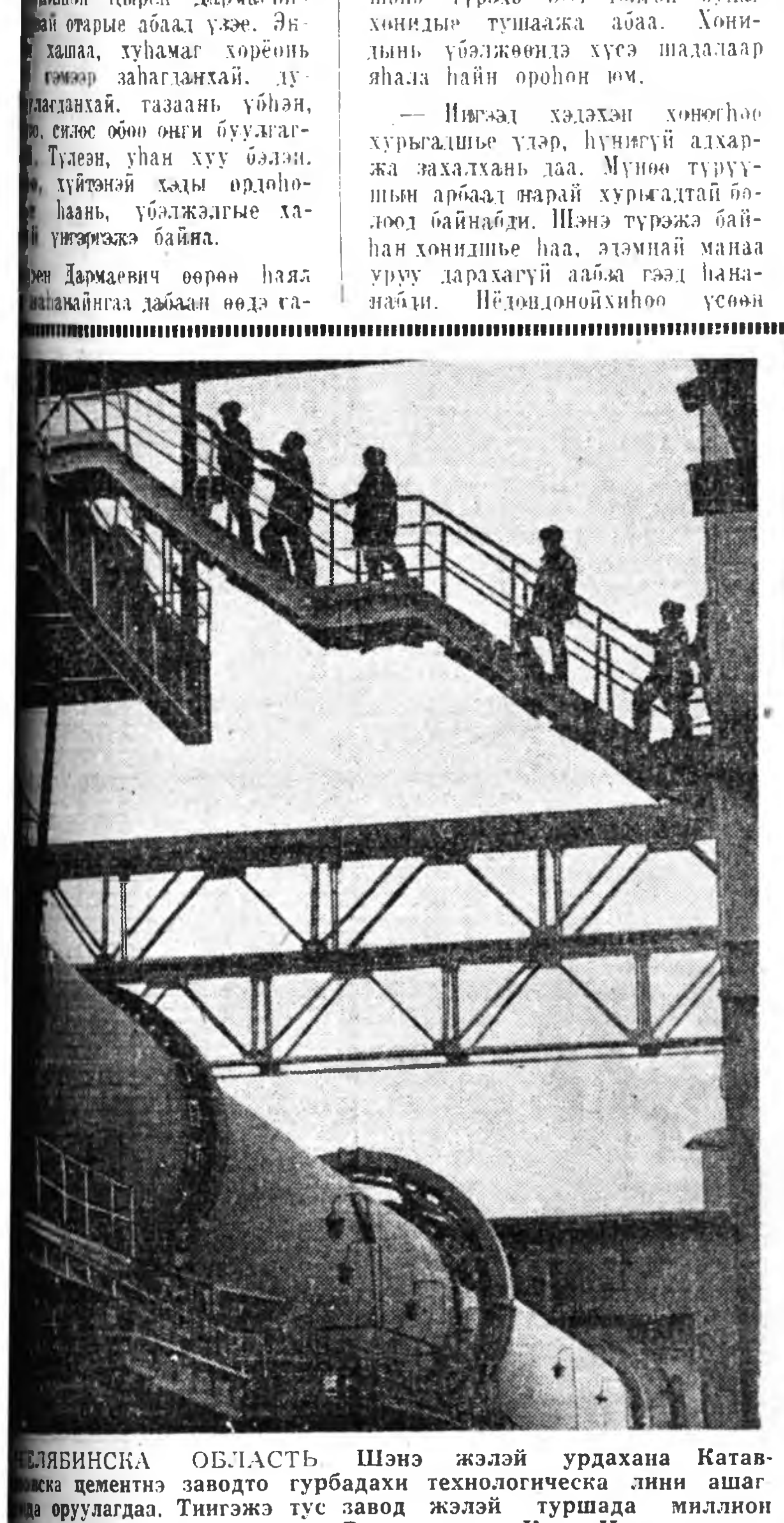

…ЕЛЯБИНСКА ОБЛАСТЬ. Шэнэ жэлэй урдахана Катав-…вска цементнэ заводто гурбадахи технологическа лини ашаг…лгада оруулагдаба. Тиигэжэ тус завод жэлэй туршада миллион …н цемент гаргадаг болохонь. Зураг дээрэ: Катав-Ивановска це…нэ заводой тойрон эрьелдэдэг пешэн.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺҮҮЛЭЙ ҺОНИН

ЗУУН МИЛЛИОН ХҮРЭБЭ

КАРАГАНДА. (ТАСС). Түсэбтэ табан жэлэй эхилһээр Карагандагай нүүрһэшэд зуун миллион тонно нүүрһэ малтан абаба. Шахтернууд графигһаа хоёр декада урид энэ амжалтаяа түйлаа.

Нарин, орёо техникэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар шахтануудай хүсэниинь түсэбтэ табан жэлэй туршада нилээд дээшэлээ. Участок бүхэнэй, үйлэдбэриин бүлэг бүхэнэй хүдэлмэриие тааруу зохидоор эмхидхэхын түлөө Карагандагай нүүрһэшэд мүрысөө үүсхэһэн юм.

АРТИСТНУУД ХҮДЭЛМЭРИШЭДТЭ АЙЛШАЛНА

МОСКВА. (ТАСС). Соёл культурын ажал ябуулагшадтай предприятинуудай хүдэлмэришэдтэй уулзалга һайн һайхан заншал боложо байнхай. Үнгэрэгшэ жэлэй ноябрьда промышленна хэдэ хэдэн предприятинуудай түлөөлэгшэд искусствын хүдэлмэрилэгшэдтэй «Современник» гэжэ театр соо уулзаһан юм. Харин мүнөө «Современник» театрай артистнууд электровакуумна заводто айлшалан ерэбэ. Тэдэнэр радиолампанууд ба телевизионно телескопуудай цехүүд соогуур ябажа, үйлэдбэритэйнь ехэтэ һонирхожо танилсаа.

Хүдэлмэришэд ба артистнууд В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо суггаа бэлдэхэ түсэб табихаар хараалаа.

ШУБУУДАЙ ТОМО ФАБРИКА

ДОНЕЦК. (ТАСС). Шахтернууд ба металлургнуудай Енакиево хото шадар гурбан миллион дальбаранууды тэжээхэ шубуудай фабрика ашаглалгада үгтэбэ. Энэнь Донецкэ область дотор мяхан болгодохо шубуудай томо фабрика болоно. Фабрикын үргэн талмай дээгүүр шубуудые шахан таргалуулха ба тэдэнэй байрлаха хэдэн арбаад корпусууд жэрылдэн холоһоо харагдана.

ТҮЛИШЭГҮЙ... КОТЕЛЬНЭ

БРАТСК. (ТАСС). Усть-Илимскэ ГЭС-эй котлован ууралаар хангахын тула хэрэгтэй электрокотел шалгалта амжалтатайгаар дүүрэбэ. Часай туршада гурбан тонно пар гаргаха бүтээсэтэй 6 электрокотелнууд гидро-холбоон дээрэ тодхогдохо юм. Братска ГЭС-эй хямда сэнтэй электрын хүсэнэй эндэ хэрэглэгдэһэнэй ашаар хэдэн зуун мянган түхэриг алмагдаха юм.

1969 оной дүүрэтэр Усть-Илимдэ 154 мянган киловатт хүсэтэй түб электрокотельнэ ашаглалгада оруулагдахаар хараалагданхай.

КОЛХОЗУУД- МИЛЛИОНЕРНҮҮД

Казахстанай 100-һаа үлүүтэй колхозууд-миллионернүүд тоологдоно. Хүдөө ажахын артельнүүдтэхи үнгэрэгшэ жэлэй ажалай дүнгүүдые гаргаһанай һүүлээр республикын хүдөө ажахын министерствын хүдэлмэрилэгшэд иимэ тобшолол хээ. Республикын дүрбэдэхи совхоз бүхэниинь миллион түхэриг олзотой.

Алма-Ата шадархи «Луч Востока» гэжэ колхоз Казахстанай эгээн баян колхоз юм. Тэрэнэй олзо 8 миллион түхэриг хүрөө, овощ ба хартаабха үйлэдбэрилгэһөө гол түлэб олзонь ородог. Энэ ажахые «Алма-Атын огород» гэжэ дэмы нэрлэдэг бэшэ байгаа ёһотой. Баян таряан нилээд ехэ олзо үгэдэг. Үнгэрэгшэ жэлэй зуун хорин гектар талмайһаа «Безостая-1» сортын намарай шэниисэ гектар бүриһөө 81 центнер хураагдаа. Колхоз соо гурбан зуун үлүүтэй тракторнууд, автомобильнүүд, комбайнууд, баһа тэды шэнээн электромоторнууд тоологдодог.

АЛЮМИНЕЭР БАРИГДАҺАН ГЭРНҮҮД

МАГАДАН. (ТАСС). Алюминеэр хэгдэһэн панельнүүдые бэлдэхэ цех Магаданда бодхоогдожо эхилээ. Хүнгэн аад, тааруу зохид металлаар хэгдэһэн панельнүүд Чукоткын ба Колымагай промышленна объектнүүд ба гэр байра бодхоохододо барилгын материал боложо үгэхэ. Жэлэй туршада зуу мянган дүрбэлжэн метр панель үйлэдбэрилэн гаргаха хүсэтэй шэнэ цехэй 60 процент продукциинь Магаданай областиин хойто районуудай барилгын талмайнуудта эльгээгдэхэ юм.

НАМАГ НУУРНУУД ХАТААГДАНА

ВЛАДИВОСТОК. (ТАСС). Приморско хизаарай урда зүгтэхи Озерновско хатаалтын системын нэгэдэхи ээлжээн ашаглалгада оруулагдаба. Энэ системын ашаар 500 гектар шэнэ газар ашаглалгада оруулагдаха юм.

Намаг нуурнуудаар баян газарнууд нилээд хатаагдана. Мелиораторнуудай оньһожоруулмал отрядууд байгша ондо 15 мянган гектар газар хатааха зорилготой. Мелиораци ба культурно-техническэ хүдэлмэринүүдэй таһаламжаар тарянай талмай ойрын жэлнүүдтэ миллион гектар хүргэхэ арга боломжо бии гээд мэргэжэлтэд тоолон гаргаа.

АНГАЙ АРҺАНАЙ ФАБРИКА

ПЕТРОПАВЛОВСК-КАМЧАТСКИЙ. (ТАСС). Байгуулагдаһаар 10 жэлэйнгээ ойе һаяхан тэмдэглэһэн Авачинска ан үсхэбэрилдэг совхоз ангай арһанай фабрика гээд нэрлэгдэдэг болонхой. Энэ совхоз 10 жэлэй туршада норконуудай 200 мянган арһа гүрэндэ тушаажа, 8 миллион түхэриг олзо оруулаа. Авачинска ан үсхэбэрилэгшэдэй продукци дэлхэйн олон оронуудта мэдээжэ болонхой.

Мүнөө совхозой фермэнүүдтэ олон үнгэтэ арһатай ангууд олон. Москва шадарһаа асарагдаһан ангууд Камчатка дээрэхи байгаалида гэмгүй һайн таараа. Совхозой ан үсхэбэрилэгшэд табан жэлэйнгээ түсэб байгша ондо дүүргэхэ уялга абанхай.

УРМАШУУЛГАДА ОЛООРОО ХҮРТЭБЭ

Улаан-Үдын аэропортын коллектив үнгэрэгшэ жэлдэ һайнаар ажаллажа гараа. Жэл соо пассажирнуудые болон ашаа зөөхэ даалгабаряа үлүүлэн дүүргэһэнэйнгээ түлөө аэропортын бүхы хүдэлмэрилэгшэд һарын салингай 30 процент хэмжээтэй, мүнгэ нэмэлтэ түлбэри абаха болобо. Энэнь ниитэ дээрээ 20 гара мянган түхэриг болохо байна. Тиихэдэ һара бүридэ даалгабаряа үлүүлэн дүүргэһэн хүдэлмэришэд нэмэлтэ түлөөһэ абажа байһан юм.

Тус ажахыда хоёр жэлһээ дээшэ хугасаа дотор таһалгаряагүй ажаллажа байһан хүнүүдтэ үйлэдбэриингөө даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэһэнэйнь түлөө нэгэ һарынь салингай хэмжээтэй мүнгэн шан үгэхэ захиралта управлениһээ абтаба. Иигэжэ үнгэрһэн жэлэй урмашуулгын арбан гурбадахи салинда бүхыдөө 110 мянган түхэриг түлэгдэхэнь.

Түсэблэлгын ба материальна урмашуулгын шэнэ гурнмаар хүдэлһэн аэропортын коллектив 1968 оной туршада нэгэ миллион 500 мянга гаран түхэригэй олзо доход оруулһан байна. Тэрэ тоодо 400 гара мянган түхэригынь түсэбһөө гадуур оруулагдаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ аэропортын авиаторнууд В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй вахтада жагсаад, эдэбхи ехэтэйгээр ажаллажа байна.

И. ХРАПУНОВ.

2. hУРАЛСАЛ БА ДYРШЭЛ

Райкомой секретарь Пимен Иванович Бутковскитой удаан хөөрэлдэбэбди. Колхоз, совхозуудай партийна организацинуудай ажал тухай анхарагдаhан байгаа. Партийна эхин организацида, партийна комитедүүдтэ ямар ехэ ажал эмхидхэгдэхэ байнаб. Хүдөө ажахын шэнэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ ажалшадые элсүүлгэдэ партийна организацинууд гол үүргэ дүүргэхэ ёhотой гэжэ КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл соо хэлэгдэhэн байгаа. Тэрэнэй удха шанар hанаанда ороно...

Коммунист бүхэн партийна хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаха ёhотой. Партийна организациин секретарь гээшэ коммунистнуудые толгойлхо, ударидаха, гэшүүдээ хүмүүжүүлхэ, эдэбхитэй залуу комсомолшуудые партиин зэргэдэ жагсааха уялгатай. Партийна организацинууд эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, түсэб уялгануудаа дүүргэхын тулада ажалшадые элсүүлнэ. Тэед тэрэнэй секретарь ажалаа эмхидхэхэдээ, коммунистнуудтаа түшэглэнгүй хүдэлжэ шадахагүй аал! Партийна организациин секретарь хадаа өөрынгөө хүдэлмэри дээрэ ямар нэгэн оркестрэй дирижер шэнги үүргэтэйл.

Тиимэл байhан тула КПСС-эй Улаан-Үдын райком колхоз, совхозуудай партийна комитедүүдэй, эхин организацинуудай секретарьнарай үүргэ харюусалгые дээшэлүүлхын тулада анхарна. КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй шиидхэбэринүүд хүдөө нютагуудта яажа бэелүүлэгдэхэ, партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэри ямараар үнгэргэгдэхэ тухай шухала асуудалнууд семинар дээрэ зүбшэгдэдэг болоо. Партиин райкомой бюрогой шиидхэбэреэр «Восход» колхозой парткомой болон эхин организацинуудай секретарьнар сугларжа, ажахын хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэхижүүлхэ, мал ажал болон тарялан ажалай гол hалбаринуудта мэргэжэл шадабаритай коммунистнуудые табиха тухай хөөрэлдэбэ.

Эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхадаа, «Восход» колхозой партийна комитет эдэбхитэй коммунистнуудта найдадаг. hүүлшын жэлнүүдтэ малай гүүртэ, отарануудые, тарялан ажалай шиидхэхы участогуудые коммунистнууд хүтэлдэг болоожо, колхозой экономико ниилээд хүгжөө. Хэрбээ 1964 ондо тус колхоз 2257 центнер hү үйлэдбэрилhэн hаа, мүнөө тэрэнь хоёр дахин дээшэлэнхэй. Үнеэн бүриhөө 1200 килограмм hүн haагдадаг байбал, хоёр мянганда хүргэтдөө. Мяха, ноохо, үндэгэ гүрэндэ элбэгээр худалдагдана. Тиигэжэ ниитын олзо доход гурбан жэлэй саада тээхиhээ 1,5 дахин ургаhан байна. Энэ колхоздо юрын коммунистнууд hайн жэшээ харуулжа байдаг. Колхозой ахалагша хонишон коммунист Иван Русин олон хурьгадые түлжүүлжэ, оронойнгоо нийслэл—Москвада ошожо, СССР-эй Арадай ажахын туйлалтын выставкэдэ хабаадаа. Коммунист Емельян Покацкий комбайнда hайнаар хүдэлжэ, урзанла ВДНХ-гай путёвкоор шагнагдаад, үнгэрhэн жэлдэ курортдо амархаяа гараhан. Складые даагша Федор Калашников парткомой бюрогой гэшүүнээр hунгагдажа, партийна организациингаа даабарие эрхимээр дүүргэнэ. Иимэл хүнүүд колхозникуудай дунда ажалай жэшээ харуулжа, партиин гэшүүнэй нэрэ хүндые арюунаар сахижа ябадаг.

Парткомуудай болон эхин организацинуудай секретарьнар түрүү ажахынуудай партийна организациин дүй дүршэлтэй танилсахадаа, ниитэ-политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэриие саашань яажа ябуулха тухайгаа бодомжолжо абана. Партийна хүдэлмэриин үшөө нэгэ талань юуб гэхэдэ, үйлэдбэриин hалбаринуудые даадаг коммунистнуудые хүмүүжүүлгэ, ажалайнь харюусалгые дээшэлүүлхэ тухай асуудалнуудые шиидхэлгэ болоно. «Восход» колхозой парткомой секретарь Афанасий Исакович Ревцов hайн жэшээнүүдые хөөрэнэ. Эндэ малай фермэ гү, али отарануудые даажа байгаад, партийна ёhо гуримаа алдажа, Уставай журамые эбдэжэ байдаг хүнүүд шанга харюусалгада хабаадуулагдана. Нёдондо коммунист нүхэр Мокров комплексно бригадые даажа байгаад, ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг болоhон, гэр бүлэдөө шуугя татадаг байгаа. Зоной урда өөрынгөө муу шарай харуулhан тэрэ коммунистын хэрэг бюродо харагдажа, партийна зэмэ тохогдоhон, тушаалhаа сүлөөлэгдэhэн юм. Партийна организациин зүгhөө абтаhан энэ хэмжээн нүхэр Мокровто хүмүүжүүлхы удха шанартай үйлэ болоожо шадаа. Тэрэ ажалhаа гараад ябахадаа өөрынгөө алдуу е мэдэржэ, колхозойнгоо ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаададаг болоо hэн. Партийна комитедтэ гү, али эхин организацинуудта отделениие эрхилэгшэдэй, фермэ, гүүртэнүүдые даадаг коммунистнуудай тоосоон хирэ болоод шагнагдана. Зунай бэлшээриин хаhала hүнэй оросо доошолоод, hаалишадай дунда ажалай журам hуларaад байхадань, фермые даагша коммунист нүхэр М. Калашниковай тоосоон парткомдо шагнагдажа, шухала хэмжээн абтаа.

Коммунистнуудай өөhэд өөhэдтөө партийна ёhоор эрилтэ табижа, ажалайнгаа дутуу дунданудые усадхаха замые олоожо байдаг ёhо заншал хадаа партийна организацинуудай ажахын хүгжэлтэдэ hайнаар нүлөөлжэ байдагые харуулна. Улаан-Үдын аймагай колхоз, совхозуудай парткомуудай болон партийна эхин организацинуудай секретарьнар ажалай эмхидхэлэй hайн жэшээ дээрэhээ hуража байна. Тэедшье ажахынуудай партийна комитедүүд, тэрэнэй бюро хүдэлмэреэ ябуулхадаа, ганса коммунистнуудай үүргэ харюусалгые дээшэлүүлхэ бэшэ, мүн партийно-политическэ хүдэлмэриин шухала талань болохо залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ зорюулна бшуу. Иимэ эрилтэ партимнай ЦК-гай октябриин Пленум дээрэшье дахинаа табигдаа.

Ажахын hалбаринуудые хүтэлбэрилжэ байдаг коммунистнуудай зүгhөө залуу коммунистнуудта туhалха, ажалда абьяастай болгохо хэрэгтэ мүнөө үедэ бодотоор анхарагдана. «Восход» колхозой тракторна бригадын бригадир Исай Ерофеевич Петров иимэ жэшээ хөөрэбэ. Эндэ 7 коммунист ажалладаг. Бригадирынь өөрөө партиин гэшүүн байhан туладаа, илантаяа залуу коммунистнуудай хүдэлмэридэ хододоо туhалдаг. Механизатораар удаан ажаллаагүй залуу коммунистнуудые хүдэлмэридэнь жэшээтэ байлтахые оролдоно. Ниитын хүдэлмэридэ хабаадуулна. Тиигэжэ партида hая ороhон залуу үетэн Е. Покацкий, Ф. Калашников гэгшэд hайн трактористнарай тоодо оронхой.

Ондоо жэшээ харуулая. Ажахын ямар нэгэ hалбариие даажа байдаг коммунистнуудай зүгhөө ажалдаа хойрогоор хандаха ушар бусад тээгүүр үзэгдэдэг. Энээндэ шанга эрилтэ табигдаха ёhотой гэжэ партийна хүтэлбэрилэгшэд зүб тоолоно. Жэшээлхэдэ, «Восход» колхоздо нүхэр Г. С. Сафиев зоотехнитэй уялга [...] ерээд, ажалдаа хайша х[...] хандаhан. Колхозой партий[...] рогой зүгhөө тэрэ олон да[...] мэлэгдэhэн байгаа. Теэд [...] hүүлдэ тушаалhаа сүлөө[...] баатай болоо hэн. Зарим [...] колхоз, совхозуудта мэргэ[...] эльгээхэдээ, аймагай үйлэ[...] управлени тэдэнэй ажалла[...] даха—үгыень али али тал[...] хаража үзэнэгүй бшуу. Зоо[...] нүхэр Сафиев олон нютаг[...] ябаhан, тиихэдэ эмхидхэ[...] шэл шадабаригүй мэргэжэл[...] hанаа, «Восход» колхоздо [...] байба.

Хүтэлбэрилхы кадр[...] шиидхэхы участогуудта [...] олоожо табиха тушаа окт[...] Пленум дээрэ хэлсэгдэhэн [...] Энэ хадаа мүнөө үедэ х[...] партийна организаци [...] шиидхэхэ шухала асуудалы[...] лоно. Эмхидхэлэй хүдэл[...] олон янзын арга формону[...] рэглэгдэжэ байхадаал, па[...] ажал ябуулга хэрэг үйлэ[...] лөөтэй байха, социалис мү[...] үргэн далайсатайгаар эмхи[...] хэ болоно. Түрүүшүүлэй дү[...] шэлтэй танилсажа ба[...] партийна организацинуудай [...] ретарьнар энэ шухала [...] гол анхаралаа хандуулна.

Т. ГАРМА[...]
манай тусхай к[...]

Хонин ажалда—саг үргэлжын анхарал!

hАЙН ҮҮЛТЭРЭЙ ХУСА—hҮРЭГЭЙ ДЭЭЖЭ

Тээсгэн, 1968 оной октябрьда, бологшо КПСС-эй обкомой Пленумэй тогтоол дотор, мүн республикын хонин ажалай түрүүшүүлэй зүблөөндэ хабаадагшадай абаhан социалис уялга соошье хонин hүрэгые олошоруулха, тарган мяха, торголиг ноохо улам ехээр абадаг болохо тухай дайшалхы зорилго табигдаhан байна.

Мүнөө колхоз, совхозуудта саашадаа хонин hүрэгые зүбөөр үсхэбэрилхэ, зарим ажахынуудые энэ талаар тусхай мэргэжэлтэй болгохо гэхэ мэтэ шухала асуудалнууд шиидхэгдэхэ болоно. Тиимэhээ хонин ажалые хүгжөөлгын гол асуудалнуудаар эрдэмтэд, мэргэжэлтэд, ажалай түрүүшүүл, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд өөhэдынгөө ажаглалта, hанамжа, дурадхалнуудые бэшэжэ, манай редакцида эльгээжэ байха бээ гэжэ найдагдана.

Манай Буряадай республикын ажахынуудта хэр угhаа хойшо хонин үсхэбэрилгэ гол hалбаринуудайнь нэгэн байhан гээшэ. Юуб гэхэдэ, манай эндэхи олонхи нютагуудай байгаалиин эрхэ байдал, сагай уларил хонин hүрэг үсхэбэрилхэдэ таатай зохид, бэлшээриин газараар элбэг, жэлэй ямаршье сагта шииг нойто багатай байдаг ха юм.

Илангаяа hүүлэй арба гаран жэлэй туршада колхоз, совхозуудтамнай хонин ажалые хүгжөөхэ талаар яhала горитой хүдэлмэри хэгдээ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Мүнөө манай республика Зүүн Сибирь, Алас-Дурна зүгтөө нарин ноохо ехээр үгэдэг область, хизаарнуудай нэгэн болоод байна.

Гэхэтэй хамта хонидой тоо толгойе түргэн олошоруулха, мяха, ноохо бүри ехээр абаха бүхы арга боломжо гүйсэд хэрэглэгдэнэ гэхын аргагүй. Хараад үзэел даа.

Мүнөө ажахынуудта хонин бүриhөө дунда зэргээр оройдоол 2,5—2,8 килограмм ноохон хайшалагдана. Хонин бүхэнэй амидын шэгнүүр дунда зэргээр 35—40 килограммhаа дээшэ болоногүй. Зарим колхоз, совхозуудта энэ тоо бүришье доошоо байна.

Теэд хонидой үүлтэр гол түлэб hайжаруулагдаhан, эхэнхидээ нарин ноохотой болгогдоhон аад, тэдэмнай юундэ иимэ бага ноохо үгэнэб, яахадаа шэгнүүрээр заа, жэжэ байнаб гэhэн асуудал гарана.

Энээнэй шалтагааниинь олон. Хонид бэлшээриингшье үедэ, үбэлдөөшье үбhэ тэжээлээр үшөө хүсэд hайнаар хангагданагүй гээшэ. Тэрэшэлэн искусственна урэжүүлгэ зоотехнигэй заабариин ёhоор, нарин hайнаар хэгдэнэгүй.

Нэгэ статья соо эдэ бүхы асуудалнуудые дууhан шэнжэлэн харуулха аргагүй байhаниинь элитэ. Тиимэhээ хонидой жэжэ, ноохо багатай болоожо байhанай үшөө нэгэ гол шалтагаан дээрэ тогтохо hанаатайб. Энэмнай үүлтэртэ хусануудые зүбөөр хэрэглэхэ асуудал болоно. Олонхи ажахынуудта эгээл hайн үүлтэрэй мяха, ноохо ехэтэй хусануудые зүбөөр хэрэглэжэ шадагданагүй.

Хэнэйшье мэдэhээр, хонидые урэжүүлхын тула заабол элитнэ гү, али нэгэдэхи классhаа доошо бэшэ шанартай, hайн хусануудай урэ хэрэглэхэ ёhотой. Теэд зарим газарта бэеэр бага, ноохо муутай, ямаршье классгүй хусануудые hүрэг соо табижархёод байдаг. Тиигэжэ байхадань хонидой үүлтэр яагаад hайжархаб даа. Бүри муудажа байна ха юм. Мүнөө буряадай нарин ноохотой хонидой үүлтэрые улам hайжаруулжа, мяха, ноохонойнь шанарые үшөөл hайса дээшэлүүлхэ тухай дайшалхы зорилгын табигдаад байхада, селекционно хүдэлмэриие хэзээ хэзээнэйхиhээ оролдосотойгоор бэелүүлхэ болонобди.

Манай hанахада, отара бүхэндэ түл hайн баридаг, үдэсэтэй, мяха, ноохо ехэтэй хонидые илгаад, урэ hайнтай эрхим классай хусануудаар урэжүүлхэ хэрэгтэй. Тиимэhээ түбхын түрүүн урэжүүлгэдэ хэрэглэгдэхэ хусануудые зүбөөр харууhалха, эдэлүүлхэ гээшэ шухалын шухала зорилго болоно. Колхоз, совхоз бүхэндэ урэжүүлгэдэ ябаха хусануудые үбэлжэлгын үедэ hайнаар эдэлүүлхын тула тус бүридэнь 2 центнер үбhэ, 0,5 центнер hолоомо, 9,9 центнер силос, 0,7—1 центнер таряанай зүйл заабол бэлэдхэлэг болохо шухала. Тиигэжэ шадаагүй hаа, хонидойнгоо үүлтэр түргэн hайжаруулха, тарган мяха, торголиг ноохо ехээр абадаг болохомнай бэрхэтэй. Теэдшье хусануудта тады шэнээн үбhэ тэжээл бэлэдхэжэ үгэдэг болохо арга боломжо ажахы бүхэндэ бии. Харин мүнөө олонхи колхоз, совхозууд үбэлжэлгын үедэ хуса бүхэндөө оройдоол 1—1,5 центнер үбhэ тэжээл эдюулжэ ондо оруулна.

Тэрэшэлэн зарим ажахынуудта үсхэбэридэ табихынгаа урда хусануудые ямар угтайб, хэр мяхалиг, ноохо ехэтэй эхэ хониной, хусын түл бэ гэжэ шалгадаггүй, hүрэг соогоо хамаагүй табижархидаг. Мүнөө республикын колхоз, совхозуудта байhан бүхы хусануудай 90 шахуу процентнь шалгагдаагүй ябана. Энэмнай хонидой үүлтэрые hайжаруулха хэрэгтэ ехэхэн hаад ушаруулна.

hүүлэй жэлнүүдтэ зарим колхоз, совхозууднай ноохо ехэтэй, hайн классай үүлтэртэ хонидые илгажа суглуулаад, тусгаар отаранудые эмхидхэжэ байна. Мүнөө республика доторнай 100 мянган тиимэ хонид илгагданхай. Мүн манай эндэхи эрхэ байдалда таараха, hайн үүлтэрэй өөhэдын хурьган хусануудтай болохо талаар бахал бага зэргэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Теэд тэдэниие зүбөөр шэлэжэ абаха, харууhалха, эдэлүүлхэ асуудал үшөө хүсэд түримшуулагдаагүй.

Эрдэмтэд, мэргэжэлтэд, хонишод энээниие хамтынгаа хүсөөр шиидхэжэ, саашадаа хонидой үүлтэр hайжаруулха өөhэдын племенной базатай болоо hаамнай таатай гэжэ hанагдана. Юуб гэхэдэ, манай ажахынууд hүүлэй табан жэлдэ (1964—1968 онуудта) ондоо областьнуудhаа арбан ондоо үүлтэрэй, хамта 5638 хуса худалдажа абаhан байна. Тэдэнэй дунда советскэ меринос, прекос, сальска, алтайска, забайкальска, грозненско, кавказска, асканийска, красноярска гэхэ мэтэ үүлтэрэй хусанууд асарагдаhан. Энэмнай нэгэ hайн үүлтэрэй хонидые бии болгохо хэрэгтэмнай яашье таараагүй, дан олон байна.

Анха түрүүн меринос үүлтэрэй хусануудые асаржа, буряад, шэрүүн ноохотой хонидые урэжүүлhэнэй ашаар тэдэмнай ехэшье, hайншье шанартай ноохо үгэдэг болоо. Теэд саашадаа хонидой үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэри бодомжотой зүбөөр хэжэ шадаагүй, үноохил ондоо тээhээ асарhан хусын үрөөр ходол урэжүүлжэ байhанhаа болоожо, манай эндэхи нютагай шэрүүн уларилда таарадаг үүлтэрэй хонидой шэнжэ шанар оройдоо үты болоо бшуу. Үшөө дээрэhээнь арбан ондоо үүлтэр худхагдаа.

Иигээд ерэхэдээ ондоо тээhээ асарhан хусын үрөөр ходол урэжүүлжэ байхадамнай хонидой ноохон бүри нарин боло болоhоор, hүүлэй hүүлдэ муудажа эхилээд, тиигээд үшөө үбhэ тэжээлээр ходо дуталдахадаа, эсэстээ мяха, ноохошье мүртэй үгэхэеэ болиhониинь ойлгосотой бшуу.

Хонидой үүлтэр hайжаруулха, мяха, ноохо ехэтэй болгохын тула хоёр гү, али ехэдээл hаа гурбан ондоо үүлтэрэй хуса хэрэглээд, hүүлдэнь тэдэнhээ гараhан түл—өөhэдын хусануудай үрөөр хонидоо урэжүүлдэг болохо ёhотойбди.

Анхан хонидые нарин ноохотой болгоhон Алтайн үүлтэрэй хусанудые мүнөө манай эндэ хэрэглэхэ яашье гаарахаяа болёод байна. Тиимэhээ манай эндэхи байгаалиин эрхэ байдалда алирхуу уларилтай газарта бии болгогдоhон красноярска (хакасска түхэлэй) гү, али забайкальска үүлтэрэй хусануудые худалдажа абаад, хонидоо урэжүүлжэ, тэдэнhээ гараhан түлые үсхэбэридэ табиха, буряад нарин ноохотой хонидые олон болгохо ёhотойбди.

Тиигэхын тула аймаг бүхэндэ үүлтэртэ хонидой фермэ, ажахынуудые олон болгохо шухала. Республика соомнай племенной ажахынууд болгогдон эмхидхэгдээд байhан—Борьёогой совхоз (Зэдэ), «Победа» колхоз (Бэшүүр), Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз (Сэлэнгэ), Ивалгын ОПХ—эдэмнай үсөөн гээшэ. Үүлтэртэ хонидые үсхэбэрилхэ племенной ажахынуудые шадаал hаа түргэнөөр нэмэжэ эмхидхэхэ шухала.

Хэрбээ ажахынуудта селекционно-племенной хүдэлмэри хэхэ тодорхой түсэб табижа үгөөд, тэрэнэйнь дүүргэлтын хойноhоо нарин хиналта тогтоогоод байгаа hаа, мэргэжэлтэд hайн үүлтэрэй хурьган хусануудые зүбөөр шэлэн илгажа, заабариин ёhоор түлжүүлхэ hэн. Ажахы бүхэндэ тиимэ хүдэлмэри хээд байбал, ойрын жэлhээ хониной тарган мяха, эрхим шанартай ноохо ехээр абадаг болохо аргатайбди.

Өөhэдынгөө хонидhоо гараhан хурьган хусануудые зүбөөр шэлэн илгажа, hайнаар харууhалжа түлжүүлээд байхада, тэдэмнай бэеэ хүсэхэдөө, тус бүридөө 12—13 килограмм ноохо үгэхэ байна. Тиигээд тэдэмнай ондоо тээhээ худалдан абажа асарhанда орходоо hураггүй гаргаша багатай байхал. Жэшээнь, 76—80 килограмм татадаг, 12—13 килограмм ноохо үгэдэг хуса ондоо тээhээ худалдажа абаад асархада, аяар 150—300 түхэригтэ болоно. Харин өөhэдтөө түлжүүлhэн хурьган хусануудые гүрэнэй станциhаа худалдажа абахада, тус тустаа оройдоол 98—110 түхэригтэ болодог шуу.

Теэд олонхи ажахынууд манай эндэ түлжүүлэгдэhэн хусануудые худалдажа абаха дурагүй байдаг. Жэшээнь, нёдондо колхоз, совхозууд ондоо тээhээ 1750 гаран хуса худалдажа абаад, харин өөhэдынгөө ажахыда түлжүүлэгдэhэн оройдоол 351 толгой хуса худалдажа абаа. Тиихэдээ хусануудые ондоо тээhээ худалдажа абахаяа оройдоо болихо ёhотой гэнэ бэшэбди. Өөhэдынгөө ажахынуудта жэл бүри хурьган хусануудые хүсэд хүрэхоөр түлжүүлдэг болоогүй сагтаа ондоо тээhээ худалдажа абахал баатай болонобди. Мяха, ноохо ехэтэй hайн үүлтэрэй хурьган хусануудые олоор түлжүүлхэ арга боломжын ехэ байhаниие Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой дүй дүршэл элитээр гэршэлнэ. Нёдондо, энэ жэлдэ хамта 830 гаран хурьган хусануудые ондоо ажахынуудта, тэрэ тоодо Яхадай АССР-тэ—126, Шэтын областьдо—100 хуса худалдаа.

Гэхэтэй хамта Бэшүүрэй, Сэлэнгын, Зэдын аймагуудай гүрэнэй станцинуудта өөhэдын хурьган хусануудые түлжүүлхэ талаар бага зэргын хүдэлмэри хэгдэбэшье, илангаяа Мухар-Шэбэрэй, Яруунын, Хяагтын, Баргажанай аймагуудта юуншье хэгдэнэгүй. Аймагуудай гүрэнэй племстанцинуудта саашадаа үүлтэртэ хурьган хусануудые олоор түлжүүлдэг болохо саг ерээ. Хэрбээ мүнөө жэлдэ 550 хурьган хуса түлжүүлээ hаа, 1969 ондо өөhэдын 900 хуса заабол түлжүүлхэ зэргэтэйбди.

Л. ХАРДАЕВ,
Буряадай республикын үүлтэртэ мал худалдаха нэгэдэлэй зоотехник.

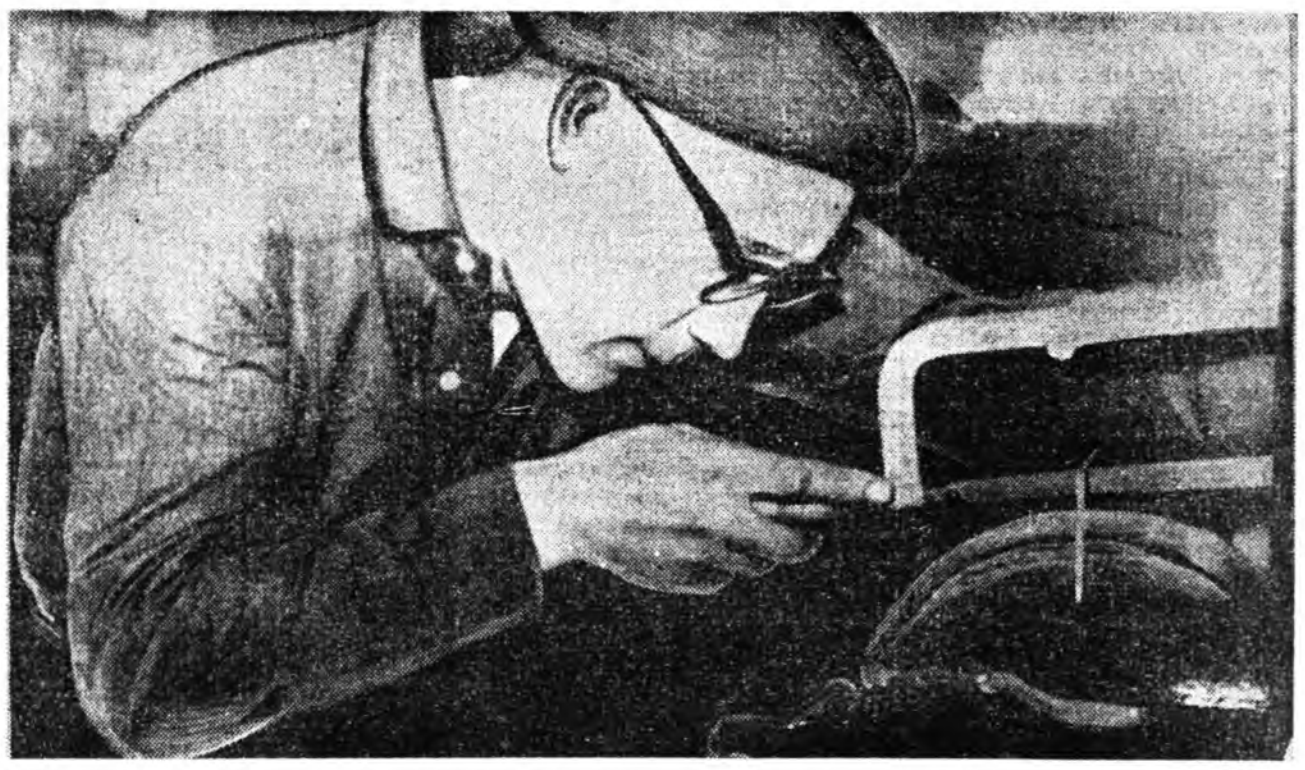

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮ[...]

Улаан-Үдын судна бүт[...] водой хүдэлмэришэдэй [...] бан жэлэй түсэбые бо[...] урид дүүргэхын түлөө [...] үдэр бүри улам эршэмтэ[...] гэржэ байнхай. Заводо[...] тив үнгэрhэн 1968 оно[...] болзорhоонь урид дүүр[...] даа. Мурысөөнэй түрүү[...] слесарь А. Н. Буркин [...] үдэр бүринигөө даабари[...] үлүүлэн дүүргэнэ. Зур[...] А. Н. Буркин.

Д. БАЛДАНОВА[...]

Өөрынгөө мэргэжэлээр омогорхоноб

ЭСЭГЫНГЭЭ ЗҮРГӨӨР...

Шахтын бүрүүлхэн штрегүүд соогуур шахтернууд алхална. Электро-гэрэлэй элшэ туяа тэдэнэй зам гэрэлтүүлнэ. Хүдэр дорюун хүдэлмэришэ зон газарай хүрьhэ түнхижэ, галта шулуу малтахаар ошожо ябана. Тэдэнэй урдахи зам hаруул, тиимэhээ hанаан бодолшье тэниглэн, тэдэнэр улам ехэ түлишэ малтажа гаргахал.

Газарай хүрьhэ түнхижэ, шулуу нүүрhэ малтаха гээшэмнай тиимэ амархан хэрэг бэшэ ааб даа. Энэ ажалда дүршэжэ хүдэлхын тула нилээд олон бэрхэшээлнүүдые дабажа гараха хэрэгтэй. Жэлэй ошохо тума залуу үеын хүдэлмэришэд бүри олоороо энэ хүндэтэй мэргэжэл шудалжа, ёhотой шахтернууд болоожо, манай бүлые улам ехэ болгоно. Тиигэжэ hүүлшын үедэ Эхэ оронойимнай шахтанууд сооhоо жэл бүхэндэ 600 миллион тонно шулуу нүүрhэн малтагдан абтажа, манай промышленность үзэгдөөгүй түргэноор урган хүгжэнэ.

Үдэр hүнигүй, үбэл зунгүй шахта соошье, нээмэл аргааршье нүүрhэ малтаха тэмсэл дэлгэрнэ. Шахтер бүхэн халаанайнгаа даабари дүүргэхээр эрмэлзэжэ, эршэ зоригтойгоор ажаллана.

Би мүнөө hаял дүшэеэ хүрэжэ ябанаб. Энэ наhанайнгаа хахадыень шахуу шахтёрой ажалда зорюулhан хүм. Сэлгеэ үргэн Сэлэнгын талаар сэсэг ногооной хангалhаа hогтошоод, сэнгэн наадажа ябахадаа, газарай гүн уудалжа, галта шулуу малтахаб гэжэ ой ухаандаашье шэбшэдэггүй hэм.

Юуб гэхэдэ, минии эсэгэ Даба Тучинов хүдөөгэй барилгашан hэн. Хадаhаа модо шэрэжэ, үргэн талын дунда үндэр сагаан гэрнүүдые тобойлгон барижа, ажалша зондо баяр баясхалан асардаг бэлэй. Бухэли үдэртөө нарhан модо хайжа, эсэгынгээ гэр барихада, hайхашаан хаража, урмашадаг байгааб. Тиихэдэ нютагаймнай хүн зон эсэгыемни ехэ магтажа, «хамаг юумэ дархалжа шадаха алтан гартай хүн даа»,—гэжэ хэлсэгшэ hэн.

Немец фашистнарай Эхэ орондомнай добтолон ороходо, эсэгэмни ажал хэрэгээ орхижо, дайсан хорото үнэрөөр амилhан дайнай газарта мордоо бэлэй. Дайнда мордохынгоо урда намайгаа дуулажа ерүүлээд, толгойем эльбэжэ: «Хүнэй хойно оронгүй, хододоо үнэн сэхээр ябаарай», — гэжэ сэдьхэлэй сэсэн үгэнүүдые хоолойгоо шэшэргэнүүлэн байжа хэлээ hэн. Абамни өөрынгөө түрэл дайдые, завод, фабрикануудые, Эхэ ороноо эрэлхэгээр хамгаалан тэмсэжэ унаа.

Арбан таба наhа хүрэхэдөө эсэгын зүргөөр ошохо зорилго урдаа табижа, «Улаан-Үдэнгэ» колхоздо адуу манажа эхилээ hэмби. Тала... Хайшаашье эрьежэ харахадаш, нюдэнэй хүсэнэгүй холо руу хабтайhан тала ухаан бодолыеш хүлгөөхэ. Талын шэмээгүй байдалые эбдэн, хэдэн зуун адуу мори манажа ябахаhаа ехэ баяр талын хүндэ хаана байхаб. Эгээл дүрбэн жэл соо адуу манажа, hайн дүршэлтэй болоод байхадамни, колхозой партийна организациин секретарь кабинедтээ дуудажа асараад, минии урдаhаа сэхэ хаража, илдам дулаахана аар энеэбхилэн: «Гармажаб, шимнай ёhотой эрэ болоожо, үсэл зоримтойгоор ажаллажа, үетэн нүхэдhөө шалгарбаш. Тиимэhээ газарай хүрьhэ уудалжа, галта шулуу малтаха мэргэжэл шудалха болоод байнаш»—гэжэ шиидэнгеэр хэлэбэ.

Эхэ оронойнгоо шамда иигэжэ эрилтэ табижа байхада яажа арсаха гээшэбиб? Олон юумэ шэбшэнгүй, Галуута-Нуурай 18-дахи ФЗО-до hуража, шулуу нүүрhэ малтаха оньhон техникэтэй танилсаад, шахтерой мэргэжэл шудалбаб.

Шулуу нүүрhэ малтадаг шахтернуудай бүлэдэ орожо, хүдэр дорюун хүдэлмэришэдөөр хамта эгээл түрүүшынхеэ газарай хүрьhэнhөө шулуу нүүрhэ түгдэлжэ гаргаhан хүм. Анха түрүүн шахта соо хүдэлхэдэ ехэ үйлхартай hэн. Одоо тиихэдэ сэсэг ногоогоор хангалтаhан сэлгеэ тала тухайтаа шэбшэжэ, бодолдо эзэлэгдэхэш.

Энэ хүндэ сагаар манай мастер Чустов хажууhаамни hалангүй хододоо туhа хүргэжэ, сэдьхэлэй дулаан үгэ хэлэжэ урмашуулха. Тиигэhээр шахтерой ажалда дүршэжэ, түрүүшын амжалтануудые туйлажа эхилээ бэлэйб.

Тиигэhээр 20 жэл үнгэрөө. Үбэл зун, үдэр hүнинүүд hэлгэгдэн ошоо. Энэ олон жэлнүүд соо хэhэн бүтээhэн юумэ ехэ даа. Хэдэ мянган метртэ газар түнхигдэжэ, хэдэн арбаад мянган тонно шулуу нүүрhэн малтагдаа. Эхэ оромдоо бүри ехээр шулуу нүүрhэ малтахын тула ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, оньhон техникэ хүсэдөөр ашаглаха шухала ха юм. [...]нэр гол анхаралаа энээндэ [...] дуулан ажаллажа, үдэр бүр[...] даабари урагшатайгаар дү[...] байгаабди.

Намтай суг шахтада а[...] хаар ерэhэн Бальжинима [...]жиев «Хүндэтэ шахтерой» [...] зэргэдэ хүртэhэн. Ажалай [...] Тугай орденоор шагнагдаhа[...]

Мүнөө манай Эхэ орон[...] ажалаараа алдаршаhан 40[...]хуу шахтёрнууд «Социалис[...]лай Геройн» хүндэтэ [...] зэргэдэ хүртэнхэй. Минии [...]дэ мүн лэ энэ «Алтан Одо[...]лорно. Гүрэн түрынгөө [...] хайра шагналда хүртэжэ [...]шанхайб.

Ошон талаар гэрэлтэhэн[...] та бидэниие үдэр бүри дуу[...] байдаг. Эхэ орондомнай үшэ[...] шулуу нүүрhэн хэрэгтэй х[...] Манай малтаhан шулуу нү[...]нэй хүсөөр мантан ТЭЦ-үү[...] сэтэ локомотивууд хүдэлнэ. [...]мэhээ манай ажал тон харю[...]гатайшье, хүндэтэйшье [...] Тиимэhээ бидэнэр ажалдаа [...]та туйлахаар оролдожо, эрш[...]гээр ажалланабди...

Шахтерой хубсаhа үм[...] хүдэр дорюун хүдэлмэ[...] ябана. Эдэнэр «хара алта» [...]тажа, газарай элшэ дулаа[...] зондоо бэлэглэнэ. Би энэ өө[...]гөө ажалаар, мэргэжэлээр ом[...]хоноб. Тиимэhээ шахтернуу[...]хай хододоо бодомжолон, тэд[...] магтан домоглоноб!

Г. ТУЧИНО[...]
Галуута-Нуурай проходчи[...]дай бригадир, Социа[...] Ажалай Геро[...]

САЯНО-ШУШЕНСКА ГЭС-эй БАРИЛГА ДЭЭРЭ

Енисей мүрэн дээрэхи Саяно-Шушенска ГЭС-эй барилга улам эршэтэйгээр ябуулагдажа байна. Мүрэнэй зүүн таладахи Черемушка тосхон шадар 6—7 мянган энергетигүүдэй ажаhууха город бодхоогдохо юм. ГЭС-эй плотинын үндэр 236 метр, тэрэнэй hууринь 360 метр үргэн байха юм. Тус бүридөө 530 мянган киловатт хүсэтэй 12 агрегат жэл соо 23 миллиард шахуу киловатт-час электрын элшэ хүсэ гаргаха байна. ГЭС-эй баригдахада эндэ бии болгогдохо Саяанай далайн ашаар Хакассай, Тувын губинуудай хэдэ миллион гектар газар ашаглагдажа эхилхэ юм. Зураг дээрэ: Саяно-Шушенска ГЭС-эй барилга дээрэ.

АПН-эй фото.

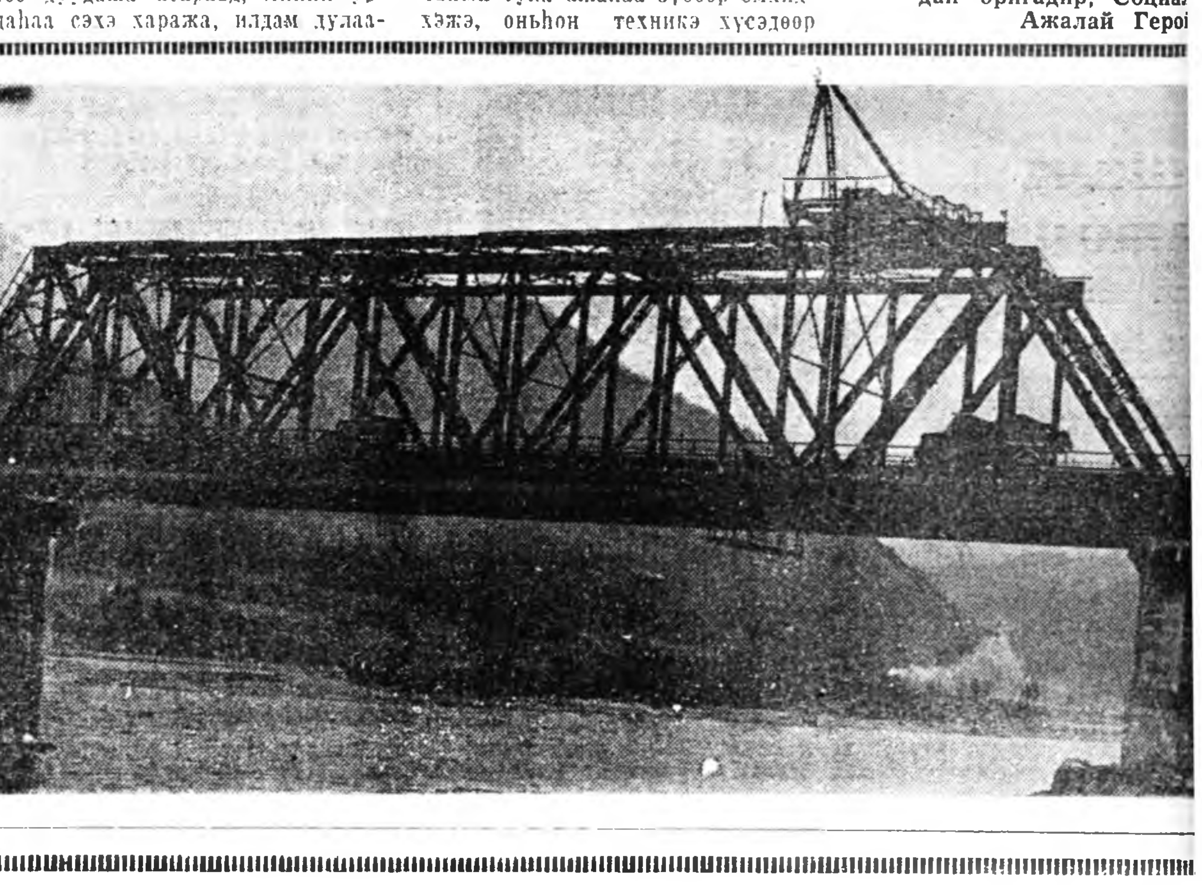

[С]ОМОНОЙ СОВЕТ—НЮТАГАЙ БҮРИН ЭРХЭТЭ ЗАСАГ

...һай депутадуудай Совеэ...дай засаг түрэ түлөөлдэг ... албан захиргаанайнгаа ...ы ябуулгые арадай үмэнэ...дай аша туһада ябуулдаг. ...ахые, соёл культурые хүг...рэнэй албан хэрэгтэ оло...баадуулха талаар Советүү... коммунизм байгуулгын үе ...и ехэ болоно.

...дэй түүхэтэ дэбжэлтэ, мү... ажал ябуулга партиин ха...арал оролдолгоһоо эхитэй. ...г үргэлжэ Советүүдэй хү...шэглүүлэн ударидана, тэ...да гол зорилгонуудыень то... табина, засагай зургаа...эбхи, үүргэ улам дээшэ...

...адай депутадуудай Советүү... ябуулгые бүри үргэдхэхэ, ...улхэ, хүдэлмэриинь онол...ые нарижуулан һайжаруул...хын, социально-культурын ...тын асуудалнуудые шиид...тоор бэелүүлхэ талаар Со...эрхэ дээшэлүүлхэ тухай ...Программа, КПСС-эй XXIII ... тогтоол соо онсолон ...н байна.

...н шиидхэбэри бэелүүлэн, ...Центральна Комитет 1967 ...та «Сельскэ ба поселково ...эй хүдэлмэри саашадань ...лха тухай» тогтоол абажа, ...засагай эхин зургаануудай ...улгын шэглэл, гол зорилго ...ю. Тус тогтоолой үндэһөөр ...й апрельдэ «Сельскэ ба по...Советүүдэй гол эрхэнүүд ба ... тухай» СССР-эй Верховно ...Президиумэй Указ толилог... документые үндэһэ һуури ...Буряадай АССР-эй сельскэ ...) ба поселково Совет тухай ...республикымнай Верховно ...аяхан үнгэрһэн сесси бата...а.

...ули, тогтоолнууд дотор ара...ай эхин шатын зургаануу...лмэри гүнзэгытөөр шэнжэ...логдожо, урдахи зорилго... тодорхой һайнаар хараалаг...н Советүүд хадаа ниитэ ...ые эгээл олоор түлөөлһэн ...эдын зургаан юм гэһэн ...нинэй заабари бодото бай...й улам бүри үргэнөөр бэе...нэ.

...ай Советүүдэй үүргэ дээ...э, хүдэлмэриинь һайжаруул...й парти, правительствын ...шиидхэбэринүүдые Буряад ...ай нютагай засагай зургаа...түлөөлэгшэд, эдэбхитэд баяр ...нтайгаар угтаа, олониитэ ...ые шэнэ документнүүдтэй ...өөр танилсуулһан байна.

...ликын Министрнүүдэй Со...магуудай, сельскэ, сомоной ...лково Советүүд арадай заса...н зургаануудай ажал ябуул...жуулхэ, үргэдхэхэ талаар ...ы хэмжээнүүдые хараалаа, ...гөө сессинүүд дээрэ үргэнөөр ...хэлсээ. Республикын, аймаг...партийна, совет органуудай ...нютагай засагай эмхинүүдтэ ... улам халуунаар хандуулаг...лоо. Партиин ЦК-гай тог...дотоор бэелүүлхын тулада ...ябуулгануудые хараалхын ...р сельскэ, сомоной, поселко...дүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүү...үлэгшэнэрэй республиканска ...зарлагдаа һэн. Нютагай Со...й депутадуудай, хүдэлмэри...й семинар, зүблөөнүүд аймаг... сомсельсоведүүдтэ байд гээд ...дэнэ. Олонхи аймагуудай түб...удта совет хүдэлмэрилэгшэдэй ...һургуулинууд хүдэлнэ. Ай...Советүүдэй гүйсэдхэхэ комите...заседани, сесси дээрэ сель...селково Советүүдэй хүдэлмэри ...асуудалнууд урда урданайхи...өөр табигдажа зүбшэгдэдэг, ...туһаламжа тодорхойгоор үзүү...г болоожо байна.

...агай Советүүдэй хүдэлмэри ...уулха тухай партиин Цент...Комитедэй тогтоолой тунхаг...аар балай ехэ сагай үнгэрөө...е һаань, тэрэнэй нүлөөе рес...ымнай сельскэ, сомоной болон ...во Советүүдэй хүдэлмэриин ...о һайжаржа байһан баримта...дээрэ тодолон харамаар. Нюта...номикын, культурын хүгжэл...Советүүд улам эдэбхитэйгээр ...адаг, хүн зоной гэр һуудалай ...ижэ хангалгын, худалдаа ...ай асуудалнуудта бүри анха...

ралтайгаар хандадаг болоожо байна.

Өөһэдынгөө эрхэ, уялгануудые гүйсэдөөр хэрэглэхые оролдон, олонхи сомоной, сельскэ Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд депутадуудайнгаа саг үргэлжын комиссинуудай, ажалшадай ниитэ эмхинүүдэй хүдэлмэри улам эдэбхитэй, аша үрэ ехэтэй болгохын, мүн тогтоол, шиидхэбэринүүдэйнгээ дүүргэлтые хангахын тулада ехэхэн эмхидхэлэй, ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна. Энэ талаһаань абажа харахада, Загарайн, Прибайкалиин, Кабанскын, Улаан-Үдын, Түнхэнэй болон бусад аймагуудай нютагай Советүүд илангаяа һайн жэшээ харуулжа эхилээ.

Аша нүлөө һайнтай олон янзын хүдэлмэри Улаан-Үдын аймагай Ивалгын сомоной Совет ябуулна. Сомоной Совет, тэрэнэй гүйсэдхэхэ комитет (түрүүлэгшэнь Н. С. Черненко) хүдөө ажахые, промышленностиие хүгжөөхэ асуудалда илангаяа анхаралтайгаар хандана. Сомоной дэбисхэр дээрэхи Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахы урда оноймхидо орходоо үнгэрһэн жэлдэ горитой хэмжээнэй мяха, һү ба бусад зүйлнүүдые абажа, гүрэндөө тушаагаа. Нэгэ һаамхай үнеэнһээ дунда зэргээр 375 кг. һүн ехээр һаагдаа. Урдахи хэмжээнэйхиһээ нилээд олон шэнэ түл абтажа түлжүүлэгдээ. Ивалгын кондитерскэ фабрика жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргээ. Эдэ амжалтада сомоной Советэй оруулһан хубитань арсашагүй.

Нютагай соёл гэгээрэлэй эмхинүүдэй хүдэлмэридэ сомоной Совет саг үргэлжэ туһалалсана. Жэшээлхэдэ, арад зондо кино харуулха хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэнь эндэхи Советэй гүйсэдхэхэ комитет, депутадуудай бүлэгүүд тодорхой хамһабари хододоо үзүүлдэг. Тиигэн аша харюудань кино гаргаха даалгабаринуудаа тэдэнэр һараһаа һарада улүүлэн дүүргэдэг юм.

Гүйсэдхэхэ комитет Советэй эмхидхэлэй-ниитэ хүдэлмэри һайнаар ябуулна. Хүдөө ажахын, культурно-ажаһуудалай, социалис хуули сахилгын талаар депутадуудай саг үргэлжын комиссинууд илангаяа эдэбхитэйгээр хүдэлнэ. Тиин хүдөө ажахын талаар Советүүдэй саг үргэлжын комиссиин үүсхэлээр Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыдахи тарялан дээрэ буртаг үбһэнтэй тэмсэхэ хэмжээнүүд үргэнөөр ябуулагдаа. Һү һаалиин фермэнүүдтэ ариг сэбэр сахиха, һүнэй шанарые һайжаруулха талаар комиссиин гэшүүд ехэхэн үүсхэл, оролдолго гартаһан байна.

Сомоной тосхон, һууринуудые болбосон түхэлтэй болгохо тухай асуудал депутадуудай, Советэй гүйсэдкомой анхаралда саг үргэлжэ байдаг гэхэдэ алдуу болохогүй. Бүхы һууриин тосхонуудай эрхэтэдэй хамтын суглаанууд дээрэ болбосон ажаһуудалай түлөө мүрысөө эмхидхэхэ үүсхэл зүбшэн хэлсэгдэжэ, 1968 ондо олоной энэ һайшаалтай хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрээ. Тосхонуудайнгаа үйлсэ ногооруулха, харгыень заһаха талаар арад зон ехэ хүсэ гаргаа. Үнгэрһэн жэл имагтал жэмэстэ модонуудые һуулгаһыень дурдабал, 1400 хэһэг болоно.

Сомоной холын тосхонуудай нэгэн —Дээдэ-Ивалгада шэнэ клуб бариглажа, ашаглалтада үгтөө, мүн Каленово дэрээбэндэ соёлой байшантай тэр бодхогдожо эхилээ.

Советэй мэдэлэй һуурин тосхонуудта ниитын гурим хазагайруулха ябадалнууд эрид шууд хороогдоо.

Доторойнтоо хүдэлмэреэршье Ивалгын сомсовет һайн амжалта харуулдаг. Сомоной сессинүүд саг соогоо үнтэргэгдэнэ. Сессиин зүбшэхэ зүйлнүүдтэ ажахын, соёл гэгээрэлэй хүгжэлтын шухала асуудалнуудые депутадууд эртэнһээ нягтаар бэлэдхэжэ, хамтаараа зүбшэн хэлсээд, тодорхой һанамжа оруулдаг, шиидхэбэринүүдые абадаг, тэдэнээ бодотоор бэелүүлхын тулада депутат бүхэн өөһэдтөө харюусалгатай хүдэлмэри даажа абадаг заншалтай. Сомонойнгоо бюджет дүүргэхэ, мүнгэн татабари суглуулха талаарые Ивалгын Советэй гүйсэдкомой хүдэлмэрилэгшэд жэшээтэй һайнаар ажаллана.

Мүн лэ һайшаалтай, һонирхолтой хүдэлмэри Дээдэ Элхин, Элхин сельскэ Советүүд эмхидхэдэг байна. Шэнэ-Элхинэй сельскэ Советэй (гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ З. В. Ветавская) мэдэлэй газар дээрэ байһан хүдөө ажалшад һү, мяха, һоохо болон бусад зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ жэлэйнтээ түсэб даалгабари болзорһоо урид үлүүлэн дүүргээ. Тэндэхи Хандагатайн леспромхоз республикын ой модоной промышленностиин предприятинуудай түрүү коллектив юм.

Ажахын, үйлэдбэриин шухала асуудалнуудые эдэбхитэйгээр шиидхэлсэхэтээ хамта сельскэ Совет, гүйсэдком, депутадуудай комисси, бүлэгүүд улад зоной гэр һуудалай хэрэглэмжэ, соёл болбосоролой эрилтэ хангаха хэрэгтэ үдэр бүриин анхарал хандуулдаг. Жэшээлэн хэлэбэл, арадай гэгээрэлэй талаар Советэй саг үргэлжын комисси культурно-ажаһуудалай комисситай хамта һургуулиин үхибүүдэй зунай амаралтые һайнаар үнгэргүүлхын тула ехэхэн эдэбхи гаргаа. Ой модоной промышленностиин хүдэлмэришэдэй үхибүүд бултадаа шахуу пионернүүдэй лагерьта, һургуулиин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн элүүржүүлгын талмайнуудта амараа.

Һургуулинуудай дэргэдэ түрэлхидэй комитедүүд эдэбхитэйгээр хүдэлдэг. Бүгэдэ ниитын һуралсал тухай хуулиин ямараар бэелүүлэгдэжэ байһан, хайшан гэжэ түрэлхидэй үхибүүдээ гэртээ хүмүүжүүлдэг тушаа түрэлхидэй комитедэй гэшүүд хододоо һонирходог.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ һургуулинуудые саг соонь, һайнаар бэлдэхэ тушаа Советэй арадай гэгээрэлэй комисси түрэлхидэй воскреснигүүдые эмхидхэжэ, һургуулинуудай классуудай угаалта сэбэрлэлгын, заһабарилгын өхэхэн хүдэлмэри хэһэн байна.

Бэшүүрэй, Бага-Куналейн, Охин-Булагай, Тамирай, Шара-Голой, Турантайн, Уланай, Үрөө-Читканай, Хонхолын, Түнхэнэй, Жэмһэгэй, Ноёхоной, Оронгын сельскэ ба сомоной, Каменскын, Выдринэй, Баянголой поселково Советүүд мүн лэ һонирхолтой хүдэлмэри ябуулдаг байна.

Гэхэтэй хамта нютагай засагай дээдын зургаан байһан үндэр үүргэеэ сомоной, сельскэ, поселково Советүүд бултадаа һайнаар хэрэглэжэ, Советэйнтээ дэбисхэр дээрэ ажаллажа байһан коллективүүдтэ аша ехэтэй туһа дэмжэлгэ үзүүлнэ, улад зоной дунда ниитэ-ойлгууламжын, албан захиргаанай хүдэлмэри мүнөөнэй эрилтын ёһоор ябуулна гэхын аргагүй.

Нютагай Советүүдэй урда ехэхэн зорилгонууд табигдана. Гүрэнэй, засаг түрын хуули, тогтоолнууд хэр зүбөөр сахигданаб, өөһэдэйнь, мүн дээдын зургаануудай шиидхэбэринүүдэй болоод предприяти, ажахынуудай уялгата түсэб даалгабаринуудай нютаг нютагта ямараар бэелүүлэгдэжэ байһаниие нэн түрүүндэ сомоной, сельскэ, поселково Советүүд хинан шалгажа, хэрэгтэй болбол коллективүүдтэ тодорхой туһаламжа үзүүлжэ байха уялгатай.

Улад зоной материальна болон оюун бодолой эрилтэ, хэрэглэмжэ хангаха ябадал нютагай Советүүдэй гол зорилгонь болоно.

Һая баталагдан абтаһан Буряадай АССР-эй сельскэ (сомоной), поселково Совет тухай Хуулиин ёһоор экономикые, соёл культурые хүгжөөлгын асуудалнуудаар Советүүдэй эрхэнүүд урданайхиһаа нилээд үргэдхэгдөө. Тобшо тэдыгээр дурдабал, Советүүд гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай, һургуулиин, бага үхибүүдэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриин хойноһоо хиналта, шалгалта ябуулха, өөһэдэйнь мэдэлэй бэшэ аад, Советэй дэбисхэр дээрэ байһан соёл гэгээрэлэй, гэр һуудалай бүхы эмхидүүдэй хүдэлмэри зохилдуулан хүтэлбэрилхэ эрхэтэй болонхой.

Үргэдхэгдэһэн эрхэ уялгануудаа дүүрэн хэрэглэжэ, ниитэ-эмхидхэлэй, албан захиргаанайнгаа хүдэлмэри бүхы үндэр хэмжээндэ хүргэхын тулада, сомоной, сельскэ Совет бүхэн арад зондо эрмэг дүтэ, засагай зургаан хараан нэрэ түрэлгэ хүдэлмэрилхэ хэрэгтэй.

А. ПОПОВ.
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй таһагые даагша.

ЭРХИМЭЭР АМАРААТ— ЭРХИМЭЭР ҺУРАГТЫ!

Хүдөө нютагуудай һургуулинуудай олон һурагшадай Улаан-Үдэдэ ерэжэ, үбэлэйнгөө амаралтые баяртай хүхюутээр үнгэргэжэ байһые мэдэнэбди. Жэшээлхэдэ, буряад дайдын баруун заха болохо Захааминай, Саянай хормойдо оршодог Түнхэнэй, Хойто Байгалай, элдин хонгор Хори, Яруунын, Баргажан болон бусад аймагуудай һургуулинуудай 6—10-дахи классай һурагшад аяншалга хэхээр Улаан-Үдэ ерэһэн байна. Тэдэнэр хэдэн хоногой турша городой түүхэтэ газарнуудаар, промышленна предприятинуудаар, музей, кино, театрай ордонгуудаар таһалгарягүйгөөр аяншалба. Мүн Буряадай Ленинэй орденто оперо ба балетэй театрта үхибүүдтэ зорюулагдаһан үдэшэнүүдтэ хүдөөгэй һурагшад олоороо хабаадалсаа. Тус театрай артистнар үбэлэй амаралтын үедэ «Терем-теремок», (үхибүүдэй оперо), «Севильский цирюльник», «Агуу гоохон Ангара дүүхэй», «Жизель» гэһэн балетүүдые һурагшадта харуулаа.

Январиин 8-най үдэр Улаан-Үдын телестуди харахаяа ерэһэн Алтайн найман жэлэй һургуулиин долоодохи классай (Хяагтын аймаг), Яруунын Мужыхын дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагшадтай уулзажа, тэдэнэй Улаан-Үдэдэ амаралтаяа ямараар үнгэргэжэ байһаарнь һонирхобобди.

— Бидэнэр январиин 5-да самолёдоор Улаан-Үдэдэ хүрэжэ ерээбди. Хэдэн үдэр соо городоор аяншалхадаа, локомотив-вагон заһабарилгын, шэлэй заводуудта орожо хараабди. Мүн түүхэтэ газарнуудаар ябаһан, кино, театрнуудта ороһон байнабди. Ябаһан, ороһон лэ газартамнай манниие городой ажалшад һайнаар угтажа, ажал хэрэг тухайгаа һонирхолтойгоор манда хөөрэжэ үгөө. Үшөө олон газарнуудаар, жэшээлхэдэ, хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейдэ орохо, мяханай комбинат ошохо хүсэлтэйбди. Мүнөө жэл манай һургуулиһаа бидэнэр түрүүшынхеэ Улаан-Үдэдэ аяншалга хэбэбди. Тиимэһээ эндэһээ нютагаа ехэл һонинтой бусахамнай,—гэжэ Алтайн найман жэлэй һургуулиин физикын багша А. Д. Цыбиков манда тобшохоноор хөөрэжэ үгөө.

Мүн Яруунын аймагай Мужыхын дунда һургуулиин 10-хи «А» классай һурагшадтай, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэ Е. Ц. Цыдыповатай хөөрэлдэһэн байнабди.

— Бидэнэр январиин 5-най үдэр технологическа институдай лабораторинууд соогуур ябажа, элдэб түхеэрэлгэнүүдые хараһан байнабди. Мантай уулзаһан багшанар дунда һургуули дүүргэмсээрээ институдтамнай ерэжэ эрдэмээ үргэлжэлүүлыт гэжэ уриһан байна. Мүн ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэд манниие ехэ хүндэтэйгөөр угтаа. Тэндэ вагон заһабарилгын, механическа цехүүд соо ороһон байнабди. Мүн кино, театрнуудаар яһала ябаабди,—гэжэ багша яриба.

Юрэнхы дээрэнь халахада, хүдөөгэй һурагшад республикынгаа ниислэл хото ерэжэ, городой урданай ба мүнөөнэй байдал тухай ехэ юумэ мэдэжэ абаа. Улаан-Үдэ — промышленна ехэ түб, соёл гэгээрэлэй гуламта болоожо һалбарһан хото гэжэ үхибүүд хоёр нюдөөрөө хаража ойлгобод.

Январиин 12-то һуралсал эхилхэнь. Үхибүүд түрэл һургуулидаа ехэл олзотойнууд бусахань. Холуур аяншалжа ерээшэдынь бэшэндээ хараһан, үзэһэнөө бултыень хөөрэжэ үгэхэнь. Иигээд һурагшаднай бэе хүдэр, толгой һонюр болоод, һуралсалаа саашань үргэлжэлүүлхэнь. «Эрхимээр амараат,—эрхимээр һурагты!»—гэжэ тэдээндэ юрөөе.

М. ЦЫРЕНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Хяагтын аймагай Алтайн найман жэлэй, Мужыхын дунда һургуулиин (Яруунын) һурагшад хамта телестудиин нэгэ цех соо. 2. Һурагшад «Дружба» кинотеатрай гэшхүүр дээрэ.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО. ХИЛЫН ГААНАҺАА

Афинада редакторнуудай холбоон тараагдаба

АФИНА. (ТАСС). Афинын хэблэлэй редакторнуудай холбоон (ЕСАТ) нэгэдэхи шатын сүүдэй шиидхэбэреэр тараа гээд нютагай газетэнүүд мэдээсэнэ.

Энэ холбоон хэблэлэй хэдэн зуун хүдэлмэрилэгшэдые, гол түлэб, зүүнэй ба түрүү үзэл баримталдаг хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдые нэгэдүүлдэг байгаа. 1967 оной апрелиин 21-дэ сэрэгэй урбалтын болоһонһоо хойшо, тэрэнэй олонхинь хүдэлмэригүй болоһон, ЕСАТ үнэндөө хоригдоһон байгаа бшуу.

США Францида нэхэбэри хэбэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Хоёр жэлэй урда тээ Франциһаа американ сэрэгүүдые гаргаһанай һүүлээр Франциин газар дээрэ үлэһэн американ түхеэрэлгэнүүдэй үнэ сэнгые Франциин түлэхэ тухай США эрилтэ хээ.

300 миллион улүүтэй түхэриг түлэхэ тухай Францида США нэхэбэри хээ гээд «Нью-Йорк Таймс» газетын Париждахи корреспондент Гаррисон заһаан байна.

Иранда саһан ехээр оробо

ТЕГЕРАН. (ТАСС). Иранай бүхы газар дээрэ энэ орондо хомороор тохёолдодог хүйтэн болоожо, городууд болон тосхонуудай юрын ажабайдалда түбэг тохёолдуулаа. Иранай ниислэлэй саһаар хушагдаһан гэрнүүд болон талмайнууд юрэ бусаар харагдана. Ехээр ороһон саһан городой транспортын хүдэлмэридэ түбэг татаа, гүрэнэй олон эмхи зургаан хаатанхай. Городто 40 шахуу хүн хүлдэжэ үхөө.

Совет уран зохёолшод МНР-тэ ерэбэ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монгол литераторнуудай холбооной байгуулагдаһаар 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярта хабаадалсахын тулада совет уран зохёолшодой делегаци январиин 9-дэ эндэ ерээ гээд МОНЦАМЭ агентство дамжуулна.

Азиин ба Африкын уран зохёолшодой ассоциациин түлөөлэгшэ араб уран зохёолшо Альфред Фараг совет уран зохёолшодтой хамта эндэ ерэлсээ.

Монгол уран зохёолшодой холбооной 40 жэлэй ой

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой уран зохёолшодой холбооной 40 жэлэй ойдо зорюулагдажа, ниислэлэй олониитын түлөөлэгшэдэй баярай суглаан январиин 9-дэ Улаан-Баатарай гүрэнэй оперо ба балетэй театр соо болоо гээд МОНЦАМЭ агентство мэдээсэбэ.

Ю. Цеденбал, Ж. Самбу түрүүтэй МНР-эй парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй, Монголой мэдээжэ уран зохёолшод, соёл культурын ба искусствын ажал ябуулагшадай ба айлшадай президиумдэ ерэжэ һууха да нэрьемэ альга ташалган болоо.

МНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо Ц. Пунцагноров суглаа нээхэдээ, тобшо үгэ хэлээ. Монголой уран зохёолшодой холбооe Сүхэ-Баатарай орденоор шагнаха тухай МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй Указые МНР-эй Ехэ Хуралай Президиумэй секретарь Ц. Готов уншаа.

Монголой шэнэ литературын хүгжэлтэ тухай Монголой уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ С. Удвал ехэ элидхэл хээ.

ЧССР-эй Национальна фронтын ЦК-гай президиумдэ

ПРАГА. (ТАСС). Федеральна суглаанай хүтэлбэрилхы тушаалнуудые һэлгэхэ тухай КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй дурадхалые ЧССР-эй Национальна фронтын Центральна Комитедэй дурадхалые ЧССР-эй Национальна фронтын Центральна Комитедэй Президиум оорынгөө январиин 8-най заседани дээрэ анхаралдаа абаа гээд ЧТК агентство дамжуулна.

Национальна фронтын ЦК-гай Президиум хадаа КПЧ-гэй ЦК-гай ноябриин ба декабриин пленумүүдэй тобшололнуудые дэмжээ, Национальна фронтдо ородог бүхы организацинууд ба нэгэдэлнүүд юрэнхы асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр туһалха ёһотой гэжэ онсолон тэмдэглэгдээ.

Совет-алжир хэлсээндэ гар табигдаба

АЛЖИР. (ТАСС). Совет-алжир генеральна хэлсээндэ АНДР-эй хүдөө ажахын ба аграрна шэнэдхэлгын министерствэдэ январиин 8-да гар табигдаа.

Үһа сөөрэм тогтоохо советскэ организациие Алжирта байгуулха гэжэ энэ хэлсээнэй ёһоор хараалагдаа. Республикын элдэб районуудта газар уһалалгын 8 хаалта, газар уһалалгын 6 түхеэрэлгэ ойрын жэлнүүдтэ бариха зорилго энэ организацида даалгагдана.

Советскэ барилгын организаци энэ жэлэй февралиин 1-һээ хүдэлжэ эхилхэ.

Энэ хэлсээ баталалга Алжирай ба Советскэ Союзай хоорондохи харилсаа холбоо хүгжөөлгэдэ түүхэтэ ушар болоно гээд АНДР-эй хүдөө ажахын ба аграрна шэнэдхэлгын министерствын генеральна секретарь А. Тидафи мэдүүлээ. Энэ хэлсээн урда тээнь баталагдаһан хэлсээнүүдтэй жэшэхэ болоо һаа, урагшаа хэгдэһэн ехэ алхам болоно. Мүнөө совет мэргэжэлтэдэй техническэ туһаламжа юрэ үзүүлхэ асуудалнууд тухай бэшэ, харин Алжирай хараалһан проектнүүдые бэелүүлхэдэ совет организацинуудай сэхэ хабаадаха тухай хэлсэгдэһэн байна бшуу.

Тангаригаа үгэбэ

ПРАГА. (ТАСС). С. Разл түрүүлэгшэтэй Чешскэ Социалис Республикын правительствын гэшүүд Чешскэ Национальна Советэй түрүүлэгшэ Ч. Цисаржда январиин 9-дэ Пражска град соо тангаригаа үгөө.

Чешскэ Национальна Советэй Президиумэй гэшүүд тангариг үгэлгын баярай ёһолол дээрэ байлсаа.

Рашид Караме Ливанай премьер-министр болобо

БЕЙРУТ. (ТАСС). Январиин 8-да Яфиин правительствын тушаалһаа буухые президент Хелу зүбшөөгөөд, парламентска бүлэглэлнүүдэй ба политическэ партинуудай түлөөлэгшэдтэй зүбшэл хэһэнэйнгээ һүүлээр шэнэ кабинет байгуулхые ороной ниитын мэдээжэ ажал ябуулагша, демократическа парламентска фронтын ударидагша Рашид Карамеда даалгаа. Энэ шиидхэбэри тухай соносхоходоо, правительствые толгойлогшын тушаалда Рашид Караме гэгшые томилолтые парламентын олонхи депутадууд дэмжээ гээд президент Хелу онсолон тэмдэглээ.

1955 онһоо эхилэн Рашид Караме премьер-министрэй тушаалые долоо дахин дааһан байна. Американ сэрэгэй интервенцидэ эсэргүү тэмсэлдэ 1958 ондо ливан арадай бодохо үедэ тэрэ правительствые толгойлдог байгаа. Рашид Караме гэгшын һүүлшын долоодохи кабинет 1966 оной декабрьһаа 1968 оной февраль хүрэтэр засагые барижа байгаа. Араб арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ эсэргүү тэмсэл хэхэ бааза болгон Ливаниие хэрэглэхэ гэһэн империалис хүсэнүүдэй һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэн Рашид Караме нэгэтэ бэшэ ябуулга хэдэг байгаа.

Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые усадхахын, Израилиин үһэрюу этэгээдүүдэй зүгһөө шэнэ аюул тохёолдуулха ябадалые зайсуулхын түлөө тэмсэлдэ араб оронуудай талархал ба нэгэдэлые бэхижүүлхэ шухала гэжэ шэнэ премьер-министр тоолодог юм.

НЕО ЛАО ХАК САТ ГЭЖЭ ПАРТИИН ЦК-ГАЙ МЕМОРАНДУМ

ХАНОЙ. (ТАСС). Лаосой патриотическа фронтын хинадаг районуудые американ авиациин бүри шангаар бомбододог болоожо байһан тухай меморандумые Нео Лао Хак Сат (Лаосой патриотическа фронт) гэжэ партиин ЦК толилоо гээд Каосан Патет-Лао гэжэ агентствын дамжуулгада үндэһэлэн ВИА агентство мэдээсэнэ.

Лаос тушаа 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдые хүндэлхэ уялгануудые абаһан, 1962 оной Женевскэ хэлсээндэ гараа табиһан болобошье, Холбоото Штадууд хамааран оролсохо, эзэрхэг түримхэй ябуулга хэхэ политикаяа, лаос арадай патриотическа хүдэлөөе дараха зорилгоор шэнэ түхэлэй колониальна дай хэхэ, Лаосые США-гай шэнэ түхэлэй колони ба сэрэгэй бааза болгохо политикаяа үргэлжэлүүлһэн зангаараа.

Лаосой сүлөөлэгдэһэн районуудые Холбоото Штадууд 1968 оной ноябрьһаа эхилэн бүри шангаар бомбододог болоо гээд меморандум соо заагдана. Хүсэд бэшэ мэдээнэй ёһоор 20 үдэрэй турша соо, 1968 оной ноябриин 3-һаа 22 хүрэтэр Америкын элдэб түхэлэй самолёдууд, тэрэ тоодо «В-52» гэжэ стратегическэ томо бомбардировщигууд 1.790 ниидэлгэ хэжэ, 29.000 гаран фугасна, 479 түймэр шатаадаг, 663 бутаран тэһэрдэг бомбонуудые хаяа, Саваннакет, Сараван ба Аттопе провинцинуудтахи 400 гаран һуурин газарые буудаа.

Лаосой сүлөөлэгдэһэн районуудые таһалгаряагүйгөөр бомбодолго алитээр хэгдэһэн эзэрхэг түримхэй ябуулга, Лаос тушаа 1962 оной Женевскэ хэлсээе эбдэлгэ, Лаосой бүрин эрхэ, бэеэ даанхай ба бэеэ абангиа байдалда халдан ороолго болоно гээд Нео Лао Хак Сат партиин ЦК онсолон тэмдэглэнэ.

Лаос тушаа 1962 оной Женевскэ хэлсээндэ гар табиһан оронуудай правительстванууд ба арадуудай, эб найрамдалда дуратай бүхы оронуудай правительстванууд болон арадуудай, уласхоорондын бүхы демократическа организацинуудай анхарал Холбооте Штадуудай эдэ гэмтэ ябуулганууд Нео Лао Хак Сат партиин ЦК-гай меморандум соо хандуулагдаһан байна.

Шэнэ музей нээгдэбэ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой литературын үндэһэ һуури табилсагшадай нэгэн, мэдээжэ поэт ба ниитын ажал ябуулагша Д. Нацагдоржын нэрэмжэтэ музей МНР-эй ниислэлдэ январиин 9-дэ нээгдээ. Уран зохёолшын ажабайдал ба ажал ябуулга тухай олон фото-зурагууд, документнүүд, тэрэнэй зохёолнуудай гар бэшэгүүд ба номууд музей соо табигдаа.

Монголой уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ С. Удвал выставкэ нээлгын ёһолол дээрэ үгэ хэлээ.

Ядерна физикын институт нээгдэбэ

ГАВАНА. (ТАСС). Гавана шадар Манагуа гэжэ муниципалитедтэ Кубын Наукануудай академиин ядерна физикын институт нээгдээ.

ШЭНЭ САМОЛЁТ

[М]ОСКВА. 1968 оной декаб[риин] 31-дэ СССР-тэ «ТУ-144» ...эй пассажирскэ, абяан... түргэн ябадаг само[лёт] [т]үрүүшынхеэ ниидхэгдэбэ. ...самолёт час соо 2500 ...метр дабаха аргатай юм.

[ЗУ]РАГ ДЭЭРЭ: «ТУ-144» [само]лёт ниидэхынгээ урда тээ.

ТАСС-ай фотохронико.

ШЭХЭНЭЙ ШЭМЭГ НЮДЭНЭЙ ХУЖАР

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- Буряад хүгжэмшэдэй үнинэй багша.
- Агын аялганууд.
- Б о к с

УРАН БЭЛИГ, УТА НАҺАН

МАНАЙ нииспэл хото оперно театргүй, концертнэ залгүй гү, али хүгжэмэй училищи үгы һаа тад ондоогоор, бирагүйхэнөөршье һанагдаха, үзэгдэхэ һэн. Юундэб гэхэдэ, Улаан-Үдэмнай хүгжэмэй түб гэжэ мэдэрэгдэһээр үнинэй бшуу.

Гэхэтэй хамта манай эндэ мэргэжэнги искусствын анха түрүүн бии бололгын, үндэһэ һуури табигшадай нэгэн — үнинэй багша, Буряадай АССР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша Вера Дмитриевна Обыденная мүн гэжэ тэмдэглээ. Энэ — ехэ һонин намтар, туужатай хүн. Зургаа наһатайһаа эхэдээ хүгжэм заалгаһан юм. 12-тойдоо гээгдэнги зарим нүхэдтөө рояляар туһалжа захалаа. Ингэжэ анха түрүүн Вера Дмитриевнагай багшалалга эхилээ.

Петербургын консерваторидо һуралсахадаа тэрэ бүхы дэлхэй дээрэ суурхаһан профессорнууд Артур Лемба болон Леонид Владимирович Николаев гэгшэдтэ заалгаһан юм.

Хори гаран оной хатуу шэрүүн жэлнүүд... Орон нютагнай граждан дайнай үедэ тохёолдоһон һандарал бэрхэшээлһээ гаран ядажа байба. Багшанар, хүгжэмшэдһөө эхилээд, пролетарска шэнэ соёл культурые дэбжээн хүгжөөхэ мэргэжэлтэд хаа хаанагүй ехэ хэрэгтэй һэн.

Түбэй хотонуудһаа Россин дүлии балай газар нютагууд тээшэ зоримгой залуушуул зорибо. Тэдэнэр хүн зониие эрдэм болбосоролдо, үзэг бэшэгтэ һургаха нангин үүргэтэй һэн.

1920 он. Эгээл энэ үедэ түбэй консерваторие дүүргэһэн эдир залуухан Вера Обыденная заха холын Дээдэ-Үдэ хото мордобо... Тиигээд лэ ажал ябуулгынгаа эгээн түрүүшын алхам эхилбэ — хүгжэмэй һургуули эмхидхээдхибэ. Тус һургуулинь гансахан лэ рояльтай һэн ха. Теэд һураха дуратайшуул угаа олон байгаа.

Үхибүүд, ехэшүүлшье олоороо ерэжэ хандаба. Буряад ороной аймаг нютагуудай, Шэтэ, Эрхүүгэйшье ажалшадай — хүдэлмэришэдэй, хонишодой, үхэршэдэй үхи хүбүүд эрдэм болбосорол тээшэ ингэжэ эрмэлзэбэ.

Гушаад онуудта В. Д. Обыденная нимэ үүсхэл гаргаба: хотын олонхи һургуулинуудта хүгжэм болон дуу заалгаха тухай һанамжалаад, тэрэнээ бэелүүлэлсэбэ.

Мүн Буряадай хүгжэмэй студи, һүүлээрнь искусствануудай техникум — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй мүнөөнэй училищиие эмхидхэн байгуулха хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулалсаа. Тиигээд лэ эрдэм хүгжэмэй энэ хоёр гуламтануудта бүхы бэлиг шадабаряа, ами наһаяа зорюулаа.

Тэрээнэй үнгэргэһэн хэшээл, элидхэл, лекци болон концертнүүдые тоолохо гээ һаа, тоогүй олон даа. Баһа хүгжэм тушаа ямар олон зүбшэлнүүдые үгэһэн, хүн зоной дунда ямар ехэ ойлгуулалмжын болон эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулһан байна гээшэб! Энэнь туд бүхэндөө тиимэшье бэлэхэнээр бүтэһэн бэшэ.

Хорёод-гушаад онуудта Вера Дмитриевнагай үнгэргэһэн һонин концертнүүд, тэрээнэй ехэ абьяас, мэргэжэл, шунал, һайхан сэдьхэл тухай мүнөөшье үбгэд хүгшэд домоглон дурдан һуудаг лэ. Тиихэдээ виолончелист, скрипачнуудтай хамтаржа, Бетховен, Моцарт, Шопен, Григ, Чайковскиин ирагуу аялгата соната, дуунуудые ехэл бэрхээр, хододоо амжалтатайгаар гүйсэдхэдэг һэн гэлсэдэг. Холо ойроһоо бууһан мэргэжэлтэд, томо айлшадшье эдэбхи зориг түгэлдэр залуу хүгжэмшын эрмэлзэл һанаашалгые ехэл һайшаадаг һэн ха. Гушаад онуудта манай хотодо совет элитэ композитор Рейнгольд Морицевич Глиэр хүдэлһэн, Вера Дмитриевнада туһалһан, тэрэ сагһаа хойшо суута композитор болон манай эндэхи хүгжэмшэ хоёрон хоорондо таһаршагүй холбоо нүхэсэл тогтоо юм. Р. М. Глиэр Буряад орондо хүгжэмэй һургуули анха түрүүн байгуулһан багшапианист Вера Обыденнаяда өөрынгөө хэдэн зохёолнуудые зорюулһан байна.

Он жэлнүүдшье мэдэгдэнгүй һубарилдан үнгэршэбэ. Багшын олохон шабинар хүгжэмэй мэргэжэлэй дардам харгы замда гараба. Мүнөө тэрэнэй олонхидынь бүхы орон дотороо суурхана...

Улаан-Үдэдэ Вера Дмитриевнагай түрүүшынгээ хэшээл хэһэн сагһаа хойшо дүшэ юһэн жэл болобо. Ехэхэн саг болзор — хахад зуун шахуу жэл, сэдьхэл зүрхэеэ хүдэлгэжэ, хүн зонойшье сэдьхэл зүрхэ хүлгүүлжэ ябаһан, сүлөөгүй, зориг түгэлдэр жэлнүүд! Энэнь бүхы шабинартань ёһотойл үльгэр жэшээ боложо үгэнэ.

Вера Дмитриевнагай аша туһаар, жэшээнь, Корнаковой, Дадуевай, Поповой гэртэхин бүлэнэр бултадаа шахуу хүгжэмшэд болонхой. Тэрээндэ заалгаһан хүнүүдэй дунда СССР-эй арадай артист, Гүрэнэй шангай лауреат Г. Ц. Цыдынжапов, Россин Федерациин искусствануудай габьяата ажал ябуулагшад композиторнууд Ж. Батуев, Б. Ямпилов болон бусад олон хүнүүд тоологдоно. Советскэ Союзай олохон хото городуудта шабинарынь — дуушад, композиторнууд, теоретигүүд, багшанар олон. Мүнөө композиторнуудай холбооной гэшүүн, пианист Юрий Корнаков фортепиано дээрэ наадаха олохон зохёолнуудые бэшэхэдээ, өөрынгөө багша Вера Дмитриевнада нэрлэн зорюулаа. Нүхэр Обыденная мүнөөшье республикын хүгжэмэй ажабайдалда шударгыгаар оролсоно. 83 наһатай болобошье, нимэл хүнгэн, сарюун зандаа. Энэнь багша-хүгжэмшын ехэ габьяа, баатаршалга мүн.

Өөрынь үедэ ажаһууһан гайхамшаг Рахманинов, Чайковский тухай багшынгаа сэдьхэлээ хүдэлгэн хөөрэжэ, бодолгото болонгёор фортепиано дээрэ наадан, буурал сагаан толгойгоо дохин дохин һуухыень хододоо эли тодоор һанагшаб.

«Буряад орондо бэрхэ... шэн Вера Дмитриевна Об... гай хүдэлжэ байхань ехэл... һайн даа» гэжэ совет эл... нист, багша, РСФСР-эй ... вануудай габьяата ажал ... ша, Гүрэнэй Москвагай ... торийн профессор Л. Н. ... най бэшэһэниинь ехэл зү...

Тон зүб. Ехэл туһата... даа манай эндэ Вера Дми... гай хүдэлһэниинь! Тэрээ... жаргалтай, сарюун хүнгэн ... аша гушанараа харалсажа... ень юрөөе!

Л. ГАНТИМУ...

хүгжэмэй училищиин ...

Зураг дээрэ: В. Д. Обы...

АГЫН АЯЛГАНУУД

ЛЕНИМНАЙ

(дуун)

Амгалан жаргалы хайрлаһан
Ашата багша Ленимнай.
Ашата багша Ленинэй
Алтан һургаал мүнхэ лэ.
Энхэ жаргалы хайрлаһан
Эсэгэ багша Ленимнай.
Эсэгэ багша Ленинэй
Энхэ һургаал мүнхэ лэ.
Хүнүүдтэ жаргалы хайрлаһан
Хүндэтэ багша Ленимнай.
Хүндэтэ багша Ленинэй
Коммунис һургаал мүнхэ лэ.

ЦЫРЕНОВА Цэбэгмид,
1886 ондо түрэһэн, пенсионер.

Наһанайм намтар

1. БАЛШАР БААХАН НАҺАМНИ

Ага голой хойморто,
Шулуутай нютагай нюрганда,
Хүгни хүндын эхиндэ,
Хара эрьеын хормойдо
Арһанай утаариин нүхэн соо
Минии тоонто булаатай,
Зайһанай хэрэгэй данса соо
Минии нэрэ бэшээтэй.
Хүгни, Жэбхээһэн, Таала —
Хүүгэн наһанайм нютагта
Борисой Аюшын бууса —
Бишыхан наһанайм гуламта.

2. ЭДИР ГҮЛГЭ НАҺАМНИ

А үзэгтэ һургаһан
Ааншиг багшам, баарһани,
Хүүгэн наһым хүгжөөһэн
Хойто-Агын һургуули.
Ангаһан намай харьяаһан
Агын уһан амтатай.
Баахан наһандаа нүхэсэһэн
Бато, Цэдэнүүд хүндэтэй.
Уляаһанай голой уужамда
Хони адуулһан юумэлбн.
Дэлюун хадын харгыда
Сахюур түүһэн хүн лэ би.

3. АЙДАР ЗАЛУУ НАҺАМНИ

«Эрхим баян — эрдэм бэлиг»
Эдлэхэ заяатай байгаа хаб.
Эрдэмэй гуламта — һургуулида
Һураха хүсэлтэй хүн һэн хаб.
Агын һургуули — захатамни,
Ардаг хээрхэн хазаартамни,
Айдар залуу наһамни,
Ая гангата нютагни.

4. ТАБИЯА АЛХАҺАН НАҺАМНИ

Элдин хонгор Һүдэнтэ —
Энэ наһанайм гуламта.
Айл боложо үнэржөөб,
Партида хүмүүжээб.
Дүшөөд жэлдэ багшалһан
Дүршэлөө хубаалдагшаб.
Тэрэ холоһоо ерэһэн
Түүхэ домогоор һонирхогшоб.
Дардам харгы байдаггүй,
Дабаан дархинууд олон лэ,
Дабажа гараха сухарингүй,
Дэлхэйн жама ёһон лэ.

Б. НАМСАРАЙН.

Нарай мал тухай

мүрнүүд

ХУРЬГАН

Маара, яба!
Мал болохош.
Ядан ябажа,
Ябадал олохош.
Орхихогүй энхэргэн эхэтэйш,
Ордeнто хонишон ээтэйш.
Дулаахан кошар байратайш,
Дуулимхан тала бэлшээритэйш.
Хойто жэлһээ
Хонидо тоологдохош.
Хоёр жэлһээ
Хурьгатай болохош.

2. УНАГАН

Хөөбэр байна үһэниинь,
Хөөрхэн байна бэень,
Аляа байна зангинь,
Аялдар байна наадахань.
Сэнхир ногоон нютагаараа,
Сэгээн тала дайдаараа
Сэгээ хүхөөд хатарааш,
Сэбэр жороо табилааш.
Гунан болоод байхадаш,
Гуйбатай урга хаяхалди.
Абын хүбүүд агсажа,
Агта мориндоо мордохолди.

3. ЭШЭГЭН

Шамарһан шодон һүүлтэй,
Шуран хурдан ябадалтай,
Юумэн дээгүүр дүүлидэг,
Юу хээ хибэжэрхндэг,
Ямаан даргайн хүбүүн,
Яһалхан өөрэ эшэгэн.
Хүршын хорёо нүхэлөөлтайш,
Хүүгэдэй таримал мэрээлтайш.
Таримал модон ээзтэйл,
Ташуур бариад ерэхэл.
Эртээнһээ ойлгожо ябыш даа,
Эбэртээ үлгөөд ябангүй,
Багаһаа ойлгожо ябыш даа,
Бабанаан соогоо мартангүй.
Ээрэмшээжэ ябаһаар,
Эсэгын нэрэ хухалбаш,
Янгархажа ябаһаар,
Ямаанай уг гутаабаш хари.

4. ПОРШООНХО

Шантагар байна хоншооршни,
Шабартай байна тагалсагшни.
Шал һогтуу зариманшье
Шамшуу болоод ябагша.
«Үбдөөгүй аад, гэншээшэ,
Гээгээгүй аад, бэдэрээшэ,» —
Гэһэн хүхюу таабаритайш,
Газар гэр байратайш.
Гэшэгэнээтэ газар борнойлдог
Шантагархан поршоснхо,
Шабар соо һэрюусэдэг
Дэльбэн шэхэтэ поршоонхо.

Радна-Гүро ДУГАРОН,
медфельдшер.

ШЭНЭ БЭРИ

(ДУУН)

Арьялаа үндэр Алханын
боориһоо
Арьбажан түбхинэһэн «Эрдэм»
колхозһоо
Шэнэ бэри, шэнэ бэри
манайдаа бууханъ.
Шэгынь сэбэрхэн, зангыньшье
зохидхон,
Ажалайнь дүршэл ямар бэ гэнэ
гүт?
Академиие дүүргэһэн агроном
юмэл даа.

* * *

Харьялаа үргэн Ононой
хойморһоо,
Хабтагай уужам Уртын
колхозһоо
Залуу бэри, залуу бэри
манайдаа бууханъ,
Зангынь зохидхон, шэгыньшье
сэбэрхэн,
Ажалайнь дүршэл ямар бэ
гэнэ гүт?
Артельдээ солотой хонишон
юмэл даа.

* * *

Шэнэ гэрэй найр түрыень
Шэнисэ, таряагаа
хуряажархёод хэхэмнай.
Табин хоёрой ойн баяраар
Таанараа, урагуудаа ёһолон
уринабди,
Хонин төөлэй, сагаан эдеэгээр
Колхозой ордондо угтахабди.

Будажап ДОЛСОНОВ.

ХҮГШЭН ЭЖЫДЭЭ

Бага балшар наһанһаа
Баянай барлаг ябааш.
Баяр, жаргал үзөөгүйш,
Барга харанхыда төөреэш.
Арбан долоо наһанһаа
Айлай бэри болоош.
Үбдэг дээрээ бохиножо,
Үүдэнэй хажууда сомсойгоош.
Хуби заяагаа бэдэржэ,
Хубраг ламада шүтөөш.
Зол жаргал шамда
Зорижо юрэдөө ерээгүй.
Шэнэ сагай ерэхэдэ,
Шэнэ дуунай эхилхэдэ,
Хүн нэрэеэ нэрлүүлээш,
Хүбүүд, басагадаа үндылгөөш.
Модон туйбаяа могсолжо,
Мухалай руугаа хаяаш.
Үзэглэл гартаа барижа,
Үнэнэй замда гарааш.
Харыш, һонирхыш, эжымни,
Хүгжэн байһан нютагаа,
Хамтын сэнгүү байдал
Хэба шадалыш эршэдхээ.

Бутид-Ханда
ЦЫРЕНЖАПОВА,
медфельдшер.

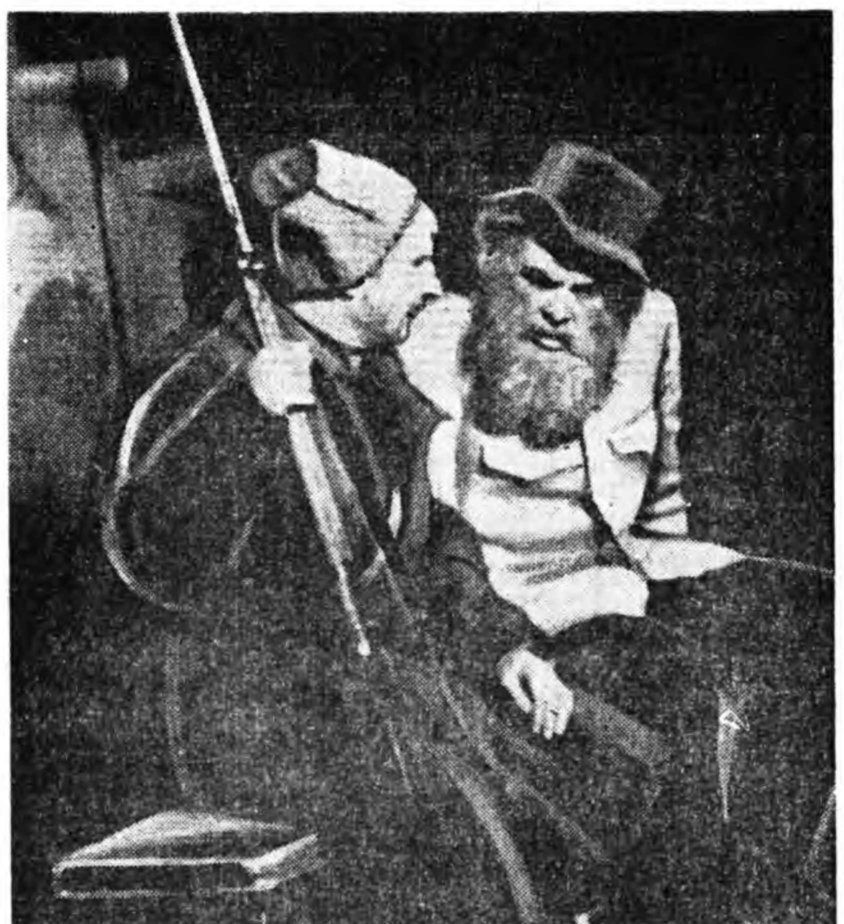

Улаан-Үдынород драмын театрта һаяхан К. Тренёвой «Любовь Яровая» гэжэ зүжэг табигдаба. Тэрэниие режиссер К. А. Петров найруулжа, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Н. А. Быстров сценыень гоёон шэмэглэһэн байна. Тус зүжэгтэ Л. А. Локшина хүгжэм бэшээ юм. Зураг дээрэ: зүжэгэй нэгэ үзэгдэл харуулагдана. Пикаловай ролиие (зүүн гарһаа) артист П. А. Огурцов, профессор Горностаевые артист К. А. Петров гэгшэд гүйсэдхэнэ. Г. СТЕФАНЕСКУГЭЙ фото.

ЭНЭЭНИИЕ ДУУЛАА ҺЭН ГҮТ?

Асари томо сэсэг

Амазонкын голдо лили (ленхобо) гэжэ уһанай сэсэг ургадаг. Тэрэ сэсэг тон ехэ набшатай. Тэрэнэйнь утань тойроод 6 метр болоно. Тиихэдэ сэсэгэйнь бүдүүн 40 сантиметр болодог юм.

Ута һүүлтэй эрэ тахяа

Японд Иокагама гэжэ тахяа үсхэбэрилэгдэнэ. Тэрэ үүлтэрэй эрэ тахяагай һүүлынь 3,5—4 метр утатай.

Нэрын түлөө

Сканторф гэжэ англиийска багахан городой колбаса гаргагшадай һайндэр болоо. Тэдэнээ һайндэртөө гэжэ 952 метр утатай сосиска бэлдэжэ гаргаһан байна. Тэрэниие хэхэдэнь, хамта дээрээ 323 килограмм шэгнүүртэй 10 гахайн мяхан хэрэглэгдэһэн байха юм.

1601 ондо Кенигсбергдэ хэгдэһэн 914 метр утатай сосиска мүнөө саг хүрэтэр эгээн ута колбаса гэжэ тоологдодог байһан. Тиимэһээ англичанууд 365 жэл соо тиимэ ута сосискын хэгдээгүй байһан рекордые үлүүлһэн байна.

(Календарьһаа абтаба).

Бүдамшуугай почтоһоо

НИНА ЮУНДЭ ГОМДОО...

Алла тосхон — Баргажанай аймагай Дэрээнэй совхозой түб мүн. Эндэ совхозой ажалшад, гурбадахи СМУ-гай барилгашад, харгы заһабарилагшад, багшанар болон бэшэшье мэргэжэлтэд ажаһууна. Дунда һургуулитай, бараг һайн клубтай юм. Сэхынь хэлэхэдэ, сүлөөтэй сагаа мүнөөнэй эрилтын ёһоор үнгэргэхэ дүүрэн аргатай.

Мүүнь гэхэдэ, эндэхи хүн зон һанаһан соогоо кино хараха аргагүй. Юундэ?

Һүүлэй үедэ олохон лэ хүнүүд киномеханигаар хүдэлжэ туршаһан. Теэд удаан байлаггүйнь гайхалтай. Хоёр-гурбан һара тухай хүдэлһэн нэрэтэй болоод лэ арилшадаг юм. Зариманиинь һарашье хүдэлхэгүй даа.

Һая болотор Алла һууринда кино харуулха хүн олдобогүй. Удэр, үдэшэшье суурагалагданхай клубта орохын аргагүй. Тиимэһээ залуушуулай зариман һургуулиин спортзал ошохо. Теэд эндээшье сүлөө сагаа үнгэргэхэ аргагүй. Сүлөөтэй сагаа үнгэргэжэ ядахадаа заримашуулай архидахашье ушар үзэгдэдэг.

Нина Козулинагай киномеханигаар хүдэлхөө ерэхэдэ нютагайхид ехэтэ баясаа бэлэй. Залуу басаган арга шадалаараа оролдожо, һонирхолтой гоё фильмүүдые табижа, магтаал һайшаалдашье хүртөөд үзэбэ.

Теэд мүнөө энэ басаган ажалаа хаяхамни гэжэ байнхай. Хүн зоноороо таараагүй гү? Үгы. Нинэ иишэ ерэһээр хүбүүд, басагадта хүндэтэй болоһон. Теэд юун болоо гээшэб?

— Декабрь һара соо Ба... най киносеть манда оройдо... кинофильм эльгээгээ. Инга... дэлхэдэ ямар урма байхаб д... сэбшье дүүрэхэгүй. Хү... хүлеэхэш... Сүхэрхэдөө ... тосхон ошожо, нэгэ кин... асараа һэм. Табан түхэри... шалааб, — гэжэ Нина Ко... гомдоно.

Ажабайдалайнгаа зам... гаража ябаһан басаганай ... ингээд дүүрэнэгүй. Бас... мүнөөшье болотор мүртэй... олдоногүй. Гостиницада бай... гаргашань ехэ бшуу.

Дэрээнэй совхозой ди... партком, сельсовет, мүн Ба... най киносетиин директор ... Зарубин энээн тухайда ... һайн мэдэдэг. Теэд ямаршье... жээ абадаггүйнь, соёлшоды... раар хангадаггүйнь гайхал...

Манай ко...

БУГА ГҮ, АЛИ ҺОГООН ГҮ?

— Хэр яаралтайбши? — гэжэ нүхэрни асууба.

— Үгы.

— Тиигээ һаа, 13-дахи столово ошоё.

— Юундэ?

— Нэгэ жэгтэй юумэ харуулхаб.

Ямар тиимэ һонин юумэ харуулхаяа һанаба гээшэб? Столово соо оробобди. Хүнүүд олон. Эдеэлнэд.

— Харана гүш? — гэжэ нүхэрни хойто хана зааба. — Ши, ангууша хүн ха юмши, намда ойлгуулжа үгыш.

— Юуень ойлгожо ядаа хүмши? — гэнэб. — Яһала зохид зураг байна. Байгал далай. Сааргуурнь нюсэгэн мундарганууд. Үшөө буга зураатай.

— Энэш буга гээшэ гү, али һогоон гү?

Эй, хөөрхы! Буга гэжэ һанаһамни, тугал хүхыень хүхэжэ байнал. Тугалтай хадаа һогоон юм бэзэ гэхэдэ, хэдэн һалаа эбэртэйл.

— Һогоон эбэртэй байдаг юм гү?

— Үгы.

— Буга аад, юундэ тугал хүхүүлжэ байнаб? — гэнэ нүхэрни.

— Би яажа мэдэхэбиб. Энэ зураг зураһан хүнһөөнь асуугыш, — гэнэб.

Хэн уран зурааша энэ зураг зурааб? Мэдэхэ хүн олдобогүй.

— Хэдэн жэл соо инга... байдаг. Хүнүүд гайхаад, ... роод лэ гаража ошодог, — столоводо хүдэлдэг наһат... эхэнэр бидэндэ хэлэбэ.

— Энэ зурагаа заһыт... һаа болюулыт, — гэжэ Бу... уран зураашадай холбоон... дэлмэрилэгшэдтэ нүхэрни... гахаб гэһэн юм. Дуулгаһа... гаа гү, али үгы гү? Мэдэ...

Зүгөөр бугашье гэхэдэ бэшэ, һогооншье гэхэдэ — ... бэшэ, нэгэл тиимэ юрэ ... амита харуулһан зураг У... Удымнай 13-дахи столовын... да мүнөөшье болотор ба...

Ц. ДОРЖИ...

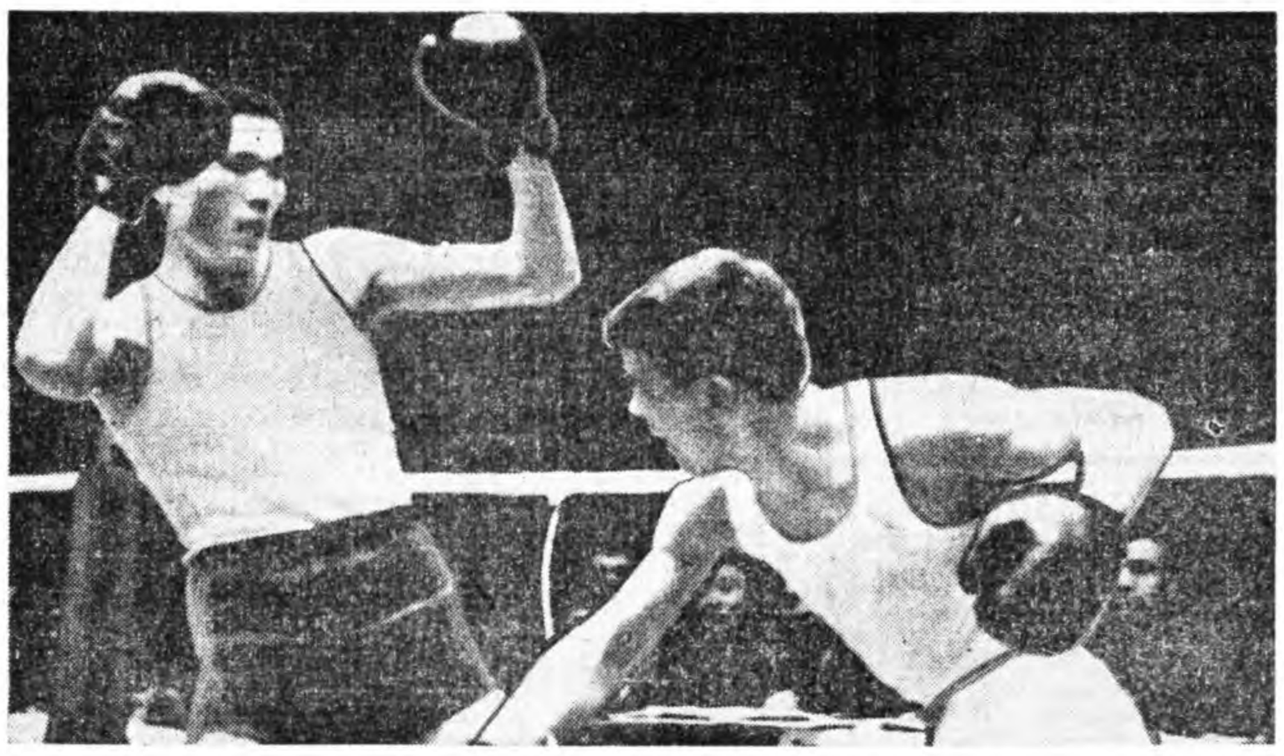

Бокс

ҺАЙН ТЕХНИКЭ, ГОЁ НААДА ХАРУУЛАА

Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө ехэ мүрысөөндэ область, хизаар, республика соогоо шалгаржа, чемпионой нэрэ зэргэтэй болоһон боксернууд Улаан-Үдэ ерэжэ, боксын гоё һайхан техникэ харуулба. Мүрысөөндэ ерэһэн боксернуудай олонхидынь спортын мастер гү, али үгышье һаа спортын мастерта кандидат гэһэн нэрэ зэргэтэй. Тиимэһээ спортсмен бүхэн боксын яһала һайн техникэтэй, бэлэдхэл ехэтэй байгаа гэжэ наадanай түрүүшын үдэрэй дүн харуулба. Наадаnда Приморьин, Хабаровскын хизаарай, Магаданай, Сахалинай, Амарай, Камчаткын, Шэтын областьнуудай, Яхадай, Буряадай АССР-нүүдэй боксернууд хабаадалсана.

Мүрысөөнэй эхилхэһээ урид спортсменүүдэй жагсаал боложо, 1967 оной чемпионууд мүрысөөнэй туг үргэбэ. Чемпионой улаан лентэ мүр дээгүүрээ зүүһэн манай республикын спортсменүүдэй Алас-Дурна зүгэй боксернуудай жагсаалые толгойлжо ябахыень хараһан суглаpагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтажа, өөһэдынгөө баяр баясхалан мэдүүлнэ.

...Эгээл хүнгэн бэетэй боксернууд Чинчикеев (Амарай область) Евсюков (Сахалин) гэгшэд рингдэ гаража, Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй Культурын ордон соо мүрысөө захалба. Эндэ Чинчикеевын очкогоороо динлэжэ, удаадахи наадаnда хабаадалсаха болоо. Мүн энэ шатын шэгнүүртэн сооһоо Брызгалов (Яхад), Чугуевский (Шэтэ) нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгараа.

51—54 килограммай шэгнүүртэн сооһоо манай республикын түлөөлэгшэ — спортын мастерта кандидат Демчук Сахалинһаа ерэһэн боксер Царегородцевые торгоонгүй шүүжэрхинэ. Хабаровскһаа ерэһэн спортын мастер Геннадий Ван, Амарай областиин түлөөлэгшэ мастерта кандидат Евгений Тимофеев, Соломонов (Камчатка) гэгшэд боксын һайн техникэ харуулжа, удаадахи наадаnда хабаадалсаха болоо. Энэ үдэр ринг дээрэ 30 спортсмен гаража, түрүү һуури эзэлхын түлөө тулалдаба. Эндэ али командын түлөөлэгшэд һайн техникэ харуулааб гэхэдэ, Сахалинай, Амарай областьнуудай, манай республикын команданууд бэлэдхэл һайнтай байгаа. Жэшээнь, Буряадай АССР-эй боксернууд — спортын мастернууд Валерий Кондаков (дундууршаг зэргын шэгнүүртэй), Иван Любчик (хүндэшэг), спортын мастерта кандидат Виктор Доржиев (дунда) гэгшэд нэгэ, хоёр раундын туршада наадаад, нүхэдгөө орходоо булюу, һайн техникэтэй байһаараа диилэжэ гараһан байна. Мүн Амарай областиин түлөөлэгшэ Геннадий Переверзев энэ үдэр 110-дахи тулалдаандаа шалгаржа, баһал шүүжэ гараһан байна. Үсэгэлдэр, мүнөөдэр, үглөөдэр эдэнэрэй хоорондо түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үргэлжэлүүлэгдэхэ.

Т. БАДМАИН.

Зураг дээрэ (зүүн гарһаа): Буряадай АССР-эй командын түлөөлэгшэ Виктор Доржиев Япок (Сахалин) гэгшэтэй тулалдажа байна.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

13.00 часһаа 17.15 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 13.05 минутаһаа «Һурагшадай үбэлэй амаралта» гэһэн дамжуулга. 15 часһаа хүгжэмэй программа. 15.30 минутаһаа «Мүльһэн дээрэ һонжорологоо СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө» гэһэн дамжуулга. 16.45 минутаһаа «Две смерти» гэһэн уран һайханай телевизионно фильм. 17.15 минутаһаа искусствын мастернуудай концерт. 18 часһаа үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильм. 18.20 минутаһаа «Зүүн Сибирь» гэһэн киножурнал. 18.30 минутаһаа Буряадай радио болон телевидениин арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 19 часһаа «Поступь свободы» гэһэн киноочерк. 19.30 минутаһаа «Свидание в Улан-Удэ» гэһэн Улаан-Үдын студиин телевизионно новеллэ. 19.55 минутаһаа эстрадын концерт. 20.30 минутаһаа «Попутного ветра, «Синяя птица» гэһэн уран һайханай фильм. 21.50 минутаһаа хүгжэм. 22 часһаа 01.00 час хүрэтэр Москваһаа дамжуулга.

ПРАВДА БУРЯТИ... МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТ

Нэгэдэхи хуудаһанда: ...лай ленинскэ вахтада жаг... дай трибуна» гэһэн гарша... Б. Батуевагай «Хонишон нэ... солотой» гэһэн статья. Инф... цинууд. «Табан жэлэй ... шуул» гэһэн гаршаг ... А. Рыжковой репортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда: Ха... аймагай Ранжуровай нэрэ... колхозой гэшүүдэй ажала... жалтануудта зорюулагдаһан ... хай материалнууд.

Гурбадахи хуудаһанда: ... тернуудай ажал хүдэлмэри... рюулагдаһан И. Тугутовай ст... Хилын сааһаһаа абтаһан ... сэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: ... ботний огонёк».

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМА...

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-5... приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-7... отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-... 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности ... строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-... культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, ... формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машин... бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-03325. Зак. № 37...